

Projekt

z dnia 21 stycznia 2026 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR XIX/../2026
RADY GMINY BESTWINA**

z dnia 2 lutego 2026 r.

**w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r.
o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 poz.1153), art. 9 ustawy o zdrowiu
publicznym z dnia 11 września 2015r. (t.j. Dz. U. z 2024 poz.1670 ze zm.)
w związku z art. 4 ¹ ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku
o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023r
poz.2151)

Rada Gminy Bestwina uchwala:

§ 1. . Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
na lata 2026-2029, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bestwina.

§ 3. 1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

2. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo
przyjęty.

Przewodniczący Rady

mgr Jerzy Stanclik

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII**

**DLA GMINY BESTWINA
NA LATA 2026-2029**

WRAZ Z DIAGNOZĄ PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	3
WPROWADZENIE.....	3
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	7
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	10
CHARAKTERYSTYKA GMINY BESTWINA.....	11
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	12
PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE BESTWINA	13
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	14
RYNEK ALKOHOŁOWY GMINY BESTWINA	19
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW	21
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	21
PROBLEM ALKOHOŁOWY	23
PROBLEM NIKOTYNOWY	24
PROBLEM NARKOTYKOWY	25
PROBLEM PRZEMOCY RÓWNIEŚNICZEJ	28
KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH I INTERNETU	30
UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH	32
ZABURZENIA ODŻYWIANIA	33
WYSTĘPOWANIE UZALEŻNIEŃ W ŚRODOWISKU BADANYCH.....	34
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW.....	36
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	36
KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH	38
UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH	39
INNE UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE	40
PROBLEM ALKOHOŁOWY	42
PROBLEM NIKOTYNOWY	44
PROBLEM NARKOTYKOWY	46

OCENA SZKODLIWOŚCI UZALEŻNIEŃ PRZEZ BADANCYH.....	48
WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH	52
WYNIK BADAŃ ANKIETOWYCH WŚRÓD UCZNIÓW	52
WYNIKI BADAŃ WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	55
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	58
Cel I.....	59
Cel II.	62
Cel III.	65
REALIZACJA PROGRAMU	67
ADRESACI PROGRAMU	67
ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH.....	68
TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	68
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	69
ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	69
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	70
BIBLIOGRAFIA	73
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	74
SPIS RYSUNKÓW.....	74
SPIS TABEL.....	74
SPIS WYKRESÓW.....	75

WYKAZ SKRÓTÓW

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna w Bestwinie

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOK – Gminny Ośrodek Kultury w Bestwinie

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bestwinie

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KP – Komisariat Policji w Czechowicach-Dziedzicach

NGO (ang. *non-governmental organization*) – organizacja pozarządowa

NK – procedura „Niebieskie Karty”

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna w Bestwinie

PIK – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Bestwinie

UG – Urząd Gminy w Bestwinie

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

WPROWADZENIE

W Polsce problematyka uzależnień od alkoholu i narkotyków stanowi istotne wyzwanie zdrowotne i społeczne, wpływając zarówno na jednostki, jak i całe społeczności. Nadużywanie tych substancji prowadzi nie tylko do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ale również do rozpadu więzi rodzinnych, wykluczenia społecznego, wzrostu przestępczości oraz obciążeń dla systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Problem ten dotyczy różnych grup wiekowych, jednak szczególnie niepokojące są statystyki dotyczące młodzieży i młodych dorosłych, wśród których obserwuje się wzrost eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi.

Napoje alkoholowe są bezspornie najbardziej dostępną substancją psychoaktywną w każdej grupie wiekowej. Według Raportu opracowanego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, od 2007 roku spożycie alkoholu na 1 mieszkańca w ciągu roku przekracza 9 litrów – w 2022 roku wyniosło ono 9,37 litrów, co jest wartością najniższą na przestrzeni ostatnich 5 analizowanych lat¹. Problem spożywania alkoholu dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, jednak to właśnie mężczyźni stanowią grupę szczególnie narażoną na częstsze sięganie po tego typu substancje – spożywają oni alkohol niemal trzykrotnie częściej niż kobiety, tj. przez średnio 106 dni, podczas gdy kobiety piją alkohol średnio przez 37 dni w ciągu roku. Taka różnica może być związana nie tylko z czynnikami społecznymi i kulturowymi, ale także z odmiennymi preferencjami – mężczyźni częściej wybierają piwo, podczas gdy kobiety chętniej sięgają po wino².

Niepokojącym zjawiskiem jest również znaczne spożycie alkoholu wśród młodzieży, co może prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych w przyszłości. Według wyników ostatniej edycji europejskiego badania ESPAD (*European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*) z 2024 roku,

¹ Szmidt J., i in., *Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce*, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023.

² Tamże.

prowadzonego na reprezentatywnej grupie młodzieży szkolnej w wieku 15-16 lat, odsetek uczniów w Polsce, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 30 dni, wyniósł 39,1%. W porównaniu z poprzednią edycją badań ESPAD, wartość ta uległa spadkowi o 7,5 pp.³.

Innym z kluczowych wyzwań współczesnego społeczeństwa jest dostęp do narkotyków. Ich dostępność, wzorce konsumpcji oraz konsekwencje prawne i społeczne wymagają stałego monitorowania i działań prewencyjnych. Europejski Raport Narkotykowy z 2024 roku zwraca uwagę na fakt, że około 8,0% mieszkańców Europy w wieku 15-64 lat używało tego typu substancji w ciągu ostatniego roku, natomiast blisko co trzeci podejmował się tego przynajmniej raz w ciągu całego swojego życia (29,9%). Najwyższy odsetek osób dotkniętych problemem obserwuje się w grupie wiekowej 15-34 lat, gdzie w ciągu ostatniego roku było to 15,0%⁴. Według badań ESPAD z 2024 roku, odsetek uczniów, którzy deklarowali używanie narkotyków kiedykolwiek w życiu, wyniósł 16,9%. Oznacza to spadek w porównaniu z poprzednim badaniem ESPAD z 2019 roku, gdzie tenże odsetek wyniósł 21,4%⁵. W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku przez Fundację CBOS, odnotowano, że w 2024 roku 13% uczniów zażywało narkotyki, co oznacza spadek o 3 pp. względem roku 2018. Marihuana i haszysz pozostają najczęściej stosowanymi przez uczniów substancjami – na zażywanie ich kiedykolwiek w życiu wskazało 36,2% respondentów w 2021 roku, co wskazuje na tendencje spadkowe poczynawszy od 2016 roku, gdy odsetek ten wyniósł 42,0%, przez 37,5% w roku 2018.

Coraz częściej obserwuje się także uzależnienia behawioralne (tj. uzależnienia od wykonywania pewnych czynności), które zgodnie z kryteriami aktualnie obowiązującej Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych

³ *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną – Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r., Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2024.*

⁴ *Dane referencyjne zamieszczone w Raporcie pochodzą z okresu od stycznia do grudnia 2022 roku (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024).*

⁵ *Tamże.*

ICD-11 wykazują podobne mechanizmy do uzależnień od substancji, wśród których znajdują się m.in.: utrata kontroli, priorytetyzacja danego zachowania lub substancji kosztem innych obszarów życia oraz kontynuacja pomimo negatywnych skutków.

Raport Nastolatki 3.0 opracowany na podstawie badania przeprowadzonego między październikiem a listopadem 2022 roku, wskazuje wśród najistotniejszych wniosków na wzrost średniego czasu korzystania z Internetu przez nastolatki w dni powszednie – w 2022 roku było to ponad 5 godzin w ciągu dnia, co oznacza wzrost względem wyników badania zrealizowanego w 2020 roku. Szczególnie alarmujący jest wysoki odsetek nastolatków, którzy w czasie korzystania z Internetu spotykają się z przemocą (44,6%) lub mową nienawiści (68,4%). Brak kontroli rodzicielskiej nad korzystaniem z Internetu przez młodzież może prowadzić do wielu negatywnych konsekwencji, takich jak nadmierne spędzanie czasu w sieci, kontakt z nieodpowiednimi treściami czy zwiększone ryzyko cyberzagrożeń. Tym bardziej niepokojący jest fakt, że ponad połowa nastolatków uczestniczących w badaniu deklaruje, iż ich rodzice nie wyznaczają żadnych zasad dotyczących czasu spędzanego w Internecie (53,7%)⁶.

Nadmierne korzystanie z mediów społecznościowych może negatywnie wpływać na codzienne funkcjonowanie młodzieży, prowadząc do zaniedbywania obowiązków. Obawy budzi fakt, że blisko co czwarty nastolatek często rezygnuje z wykonywania obowiązków domowych na rzecz mediów społecznościowych (23,8%) oraz przyznaje, że z tego samego powodu zaniedbuje swoje obowiązki szkolne (28,7%)⁷. Dane te podkreślają potrzebę podejmowania skutecznych działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i narkotyków, mających na celu ograniczenie skali problemu oraz wspieranie osób uzależnionych i ich rodzin. Zadania w zakresie redukcji szkód muszą dotyczyć wszystkich grup społecznych i stanowić usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych.

⁶ Lange R., i in., *Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.

⁷ Lange R., i in., *Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.

W procesie tym istotne miejsce zajmują edukacja zdrowotna i społeczna, które są realizowane w środowiskach dzieci i młodzieży w formie programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Nadużywanie substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków i alkoholu, stanowi poważne wyzwanie zdrowotne i społeczne, zwłaszcza wśród młodzieży. Dynamiczne zmiany w trendach konsumpcji, wzrastająca dostępność substancji oraz nowe zagrożenia, wymagają kompleksowych działań prewencyjnych i interwencyjnych.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bestwina na lata 2026-2029 wraz z diagnozą problemów społecznych jest dokumentem wyznaczającym cele oraz sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych, z uwzględnieniem problemów narkomanii i uzależnień behawioralnych oraz związanych z tą sferą życia problemów rodzinnych i społecznych na terenie Gminy. Stanowi on kontynuację działań prowadzonych w latach ubiegłych.

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) do zadań własnych należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zadania te w szczególności obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności

dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- 5) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 6) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 7) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii, które obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie

ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Według art. 4¹ ust. 2 z dnia 26 października 1982 r. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja ww. zadań prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalonego na okres nie dłuższy niż 4 lata. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bestwina na lata 2026-2029 wraz z diagnozą problemów społecznych został opracowany zgodnie z potrzebami występującymi na terenie Gminy.

Program stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bestwina na lata 2026-2029 wraz z diagnozą problemów społecznych są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w tym programie. W celu realizacji Programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

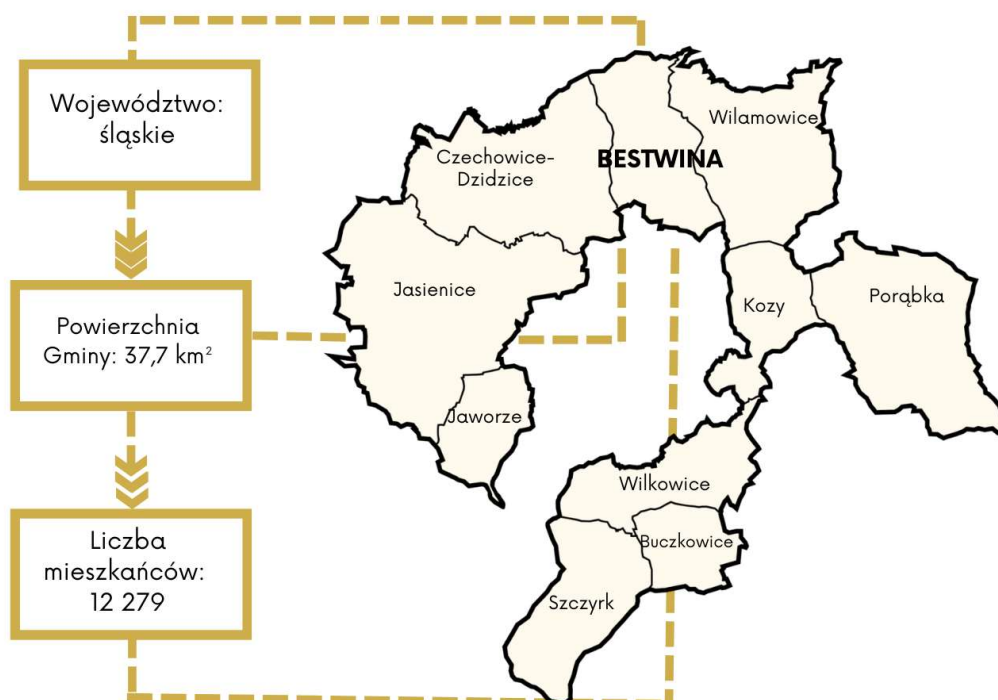
Kierunki działań zawarte w Programie są zgodne z następującymi aktami prawnymi:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określająca priorytety zadań realizowanych poprzez program, traktująca je jako zadania własne gminy,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

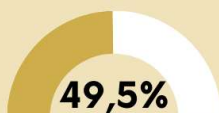
Program został opracowany również w spójności z kierunkami wyznaczonymi w dokumentach strategicznych wyższego rzędu, w tym na poziomie regionalnym – w szczególności odnosi się do celów i założeń zawartych w Programie Przeciwdziałania Uzależnieniom w Województwie Śląskim na lata 2022-2030 oraz Strategią Rozwoju Gminy Bestwina na lata 2021-2027.

Źródłem finansowania Programu są środki budżetu Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

CHARAKTERYSTYKA GMINY BESTWINA

6 078

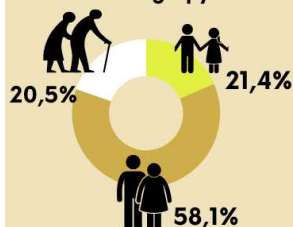

6 201

Przyrost naturalny: -25

Ekonomiczne grupy wieku:

OŚWIATA

Na terenie Gminy funkcjonuje: 4 zespoły szkolno-przedszkolne, Klub Dziecięcy "PUCHATEK" oraz Klub Malucha Lułanka.

KULTURA I SPORT

Za realizację przedsięwzięć w ramach działalności kulturalnej i sportowej na terenie Gminy odpowiada przede wszystkim **Gminna Biblioteka Publiczna**, **Gminny Ośrodek Kultury** oraz **kluby sportowe**.

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna na terenie Gminy realizowana jest głównie przez **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bestwinie**. Oferta uzupełniana jest m. in. przez działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej oraz Punkt Informacyjno-Konsultacyjny i Klub Seniora.

*Dane przedstawione na grafice pochodzą z 2024 roku [BDL GUS].

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy Gminy Bestwina należą instytucje i podmioty prowadzące działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, bądź wspomagające taką działalność. Ich kooperacja odbywa się na zasadzie współpracy między-instytucjonalnej i międzysektorowej. Są to m.in.:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bestwinie,
- Urząd Gminy w Bestwinie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Bestwinie,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Nieodpłatny Punkt Pomocy Prawnej w Bestwinie,
- Komisariat Policji w Czechowicach-Dziedzicach,
- Miejski Ośrodek Terapii Uzależnień w Czechowicach-Dziedzicach,
- placówki oświatowe,
- placówki kulturalne,
- placówki ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe i związki wyznaniowe.

Do zasobów osobowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na terenie Gminy Bestwina należy zaliczyć:

- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- pracowników i specjalistów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- funkcjonariuszy Policji,
- pedagogów i psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych,
- pracowników placówek ochrony zdrowia.

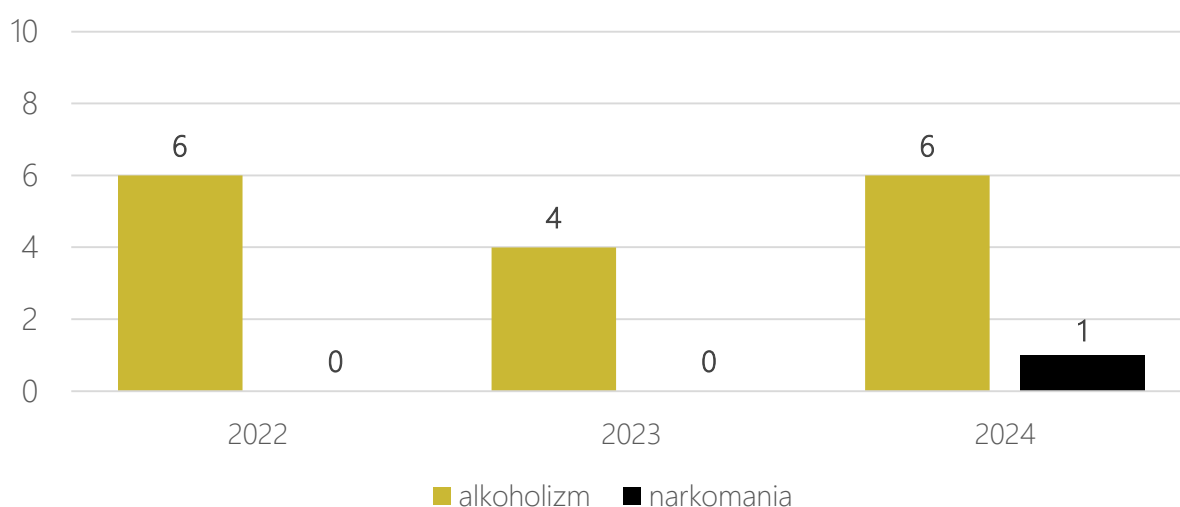

PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE BESTWINA

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych. Narkomania, definiowana zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, oznacza *stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich*. Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak lecznictwo, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz mediów. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony.

W 2024 i 2022 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bestwinie z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało po 6 rodzin, a w 2023 roku – 4 rodziny. W odniesieniu do problemów narkomanii wsparcie w 2024 roku otrzymała tylko 1 rodzina, zaś w latach 2023 i 2022 nie świadczonego tego typu pomocy.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołana do wykonywania zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W 2024 roku w skład Komisji wchodziło 7 członków.

Do zadań GKRPA zalicza się:

1. Inicjowanie działań lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Kontrola zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych co najmniej raz w roku.
3. Zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych, m.in. poprzez przeprowadzanie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy.
4. Wydawanie opinii dotyczących zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z uchwałami Rady Gminy, będącymi podstawą do uzyskania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
5. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
6. Rozmowy motywujące do podjęcia leczenia.
7. Kierowanie na badanie przez biegłego, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

8. Współpraca z innymi organami administracji państwowej i samorządowej oraz organizacjami społecznymi, związkami wyznaniowymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.
9. Podnoszenie kwalifikacji z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, konferencjach, a także ukończenie studiów podyplomowych i specjalizacji.

Dane dotyczące działań GKRPA podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024 przedstawia kolejna tabela. W 2024 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 7 osobami z problemem alkoholowym oraz z 3 członkami ich rodzin. W 2023 roku z kolei Komisja kontaktowała się z 4 osobami uzależnionymi od alkoholu i 8 członkami ich rodzin, a w 2022 roku było to 9 osób z problemem alkoholizmu oraz 5 członków rodzin uzależnionych. W analizowanym okresie nie wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec żadnego z mieszkańców Gminy.

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	9	4	7
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	5	8	3
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	0

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W 2022 i 2024 roku po 4 członków GKRPA uczestniczyło w szkoleniach z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych, a w 2023 przeszkolono 6 członków. Działania te świadczą o dążeniu samorządu i lokalnych instytucji do podnoszenia kompetencji specjalistów i osób zaangażowanych w realizację polityki antyalkoholowej, co powinno przekładać się na skuteczniejsze działania profilaktyczne i pomocowe.

Istotnym wsparciem lokalnego systemu profilaktyki jest realizacja programów i innych działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej. W 2024 roku zrealizowano następujące programy profilaktyczne rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Instytut Psychiatrii i Neurologii: *Spójrz inaczej - program zajęć wychowawczo-profilaktycznych dla klas I-III i IV-VI szkół podstawowych, Przyjaciele Zippiego oraz Szkoła dla rodziców i wychowawców*. Wzięło w nich udział łącznie 121 uczniów oraz 12 rodziców⁸.

Wśród innych programów profilaktycznych przeprowadzonych w Gminie znalazł się *Program Profilaktyczny Ratownicy Marzeń, półkolonie z programem zajęć profilaktycznych* dla 544 uczniów, 24 nauczycieli lub wychowawców i 20 rodziców oraz inne kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych dla 60 uczestników. Dodatkowo przeprowadzono szkolenia i warsztaty, w których wzięło udział 12 rodziców i 44 nauczycieli lub wychowawców⁹.

W tym samym roku, w ramach działań niebędących ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi przeprowadzono jednorazowe prelekcje/pogadanki, w których uczestniczyło 699 osób, spektakle dla 842 osób i konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne itp.), w których wzięło udział 30 osób¹⁰.

⁸ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok.

⁹ Tamże.

¹⁰ Tamże.

Prowadzono też działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej skierowanej do dzieci, młodzieży oraz rodziców w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, w których wzięło udział 207 uczniów szkół z terenu Gminy Bestwina.

W 2024 roku na terenie Gminy funkcjonował **Punkt Informacyjno-Konsultacyjny** (PIK). Jego zadaniem jest wsparcie osób w kryzysach, w szczególności zmagających się z problemem uzależnień oraz uwikłanych w przemoc domową, a także inicjowanie działań interwencyjnych i naprawczych.

W 2024 roku w PIK udzielono porad 11 osobom z problemem alkoholowym, 1 dorosłemu członkowi rodziny osoby z problemem alkoholowym, a także po 3 osobom doznającym przemocy domowej i stosującym przemoc. W 2023 roku pomoc otrzymało 12 osób z problemem alkoholowym i 5 dorosłych członków ich rodzin, 2 osoby z problemem narkotykowym oraz po 2 osoby doznające i stosujące przemoc. Natomiast w 2022 roku – było to 5 osób uzależnionych od alkoholu, 6 dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym, 9 dorosłych członków rodzin osoby z problemem narkotykowym oraz 4 osoby doznające przemocy domowej. Dane te wskazują na potrzebę stałego rozwoju aparatu pomocowego i usługowego, w tym zainicjowania dodatkowych działań środowiskowych ukierunkowanych na rozpoznawanie i wspieranie środowisk szczególnie dotkniętych lub narażonych na występowanie tego rodzaju sytuacji kryzysowych.

Tabela 2. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
osoby z problemem alkoholowym	5	12	11
osoby z problemem narkotykowym	0	2	0
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	6	5	1
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	9	0	0
osoby doznające przemocy domowej	4	2	3
osoby stosujące przemoc domową	0	2	3

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022-2024.

Nieodpłatne wsparcie i poradnictwo specjalistyczne dla mieszkańców zapewniają także inne podmioty, m.in.:

- Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Bestwinie,
- poradnie psychologiczne i poradnie zdrowia psychicznego w strukturach zakładów opieki zdrowotnej.

Ponadto osoby uzależnione i współuzależnione oraz DDA korzystają z pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej w Śląskiej Fundacji Błękitny Krzyż w siedzibą w Bielsku Białej oraz w Bielskim Centrum Psychiatrii – Olszówka w Bielsku-Białej. W 2022 roku 12 osób z terenu Gminy Bestwina wzięło udział w wyjazdowych sesjach terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu. W kolejnym roku było to 21 osób, a w 2024 roku 15 osób.

RYNEK ALKOHOŁOWY GMINY BESTWINA

W 2024 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 15 269 392,78 zł, w tym najwięcej, bo 7 610 017,30 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa). Wartość napojów o zawartości powyżej 18% wyniosła 6 173 988,46 zł, natomiast od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) – 1 485 387,02 zł. Są to wartości zadeklarowane w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządu gminy w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1. Na przestrzeni lat 2022-2024 wartość sprzedanego alkoholu na terenie Gminy wzrosła. W 2023 roku względem 2022 roku zanotowano wzrost na poziomie 22,5%, a w 2024 roku względem roku poprzedniego – 7,0%.

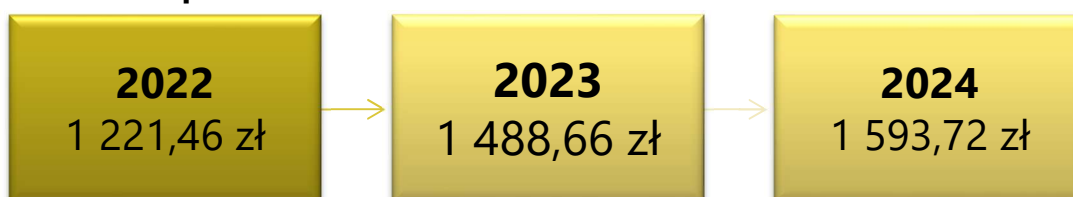
Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie Gminy Bestwina w latach 2022-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023, 2024 rok.

W 2024 roku Gminę zamieszkiwało łącznie 9 581 osób, które ukończyły 18 rok życia. Wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu przypadającego na 1 pełnoletnią osobę wyniosła zatem 1 593,72 zł – w porównaniu do 2022 roku, gdy liczba dorosłych mieszkańców wynosiła 9 540 osób, nastąpił wzrost na poziomie 30,5%, z kolei w zestawieniu z rokiem poprzednim (2023) o 7,1%.

Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca Gminy BESTWINA na przestrzeni lat 2022-2024

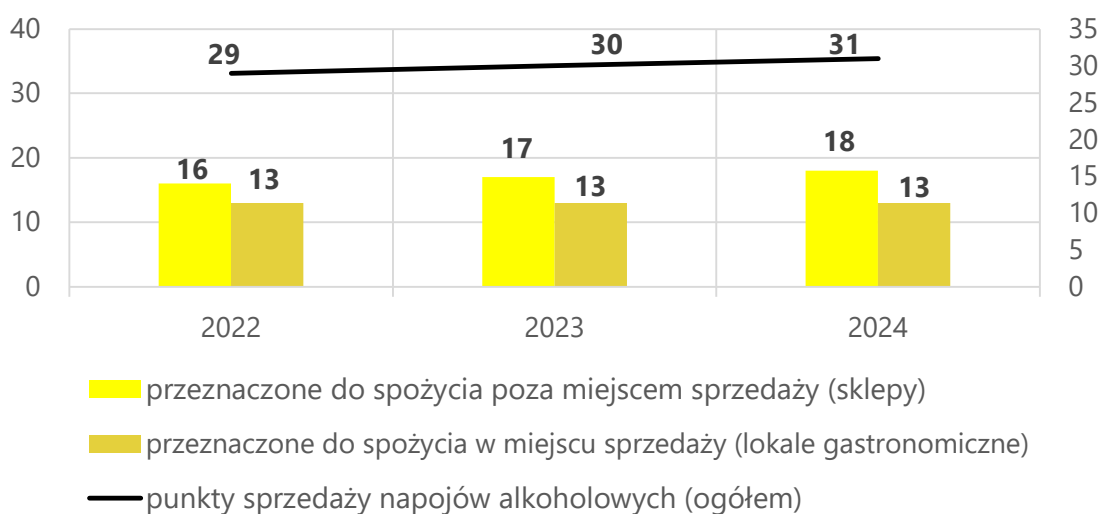

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W 2024 na terenie Gminy znajdowało się 31 punktów sprzedaży napojów alkoholowych w tym 18 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 13 punktów przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Liczba punktów prowadzących sprzedaż alkoholu zwiększyła się o 6,9% w stosunku do 2022 i o 3,3% w porównaniu do 2023 roku. Zmiany w liczbie punktów sprzedaży alkoholu w Gminie stanowią kluczowy impuls do oceny skuteczności dotychczasowej polityki antyalkoholowej. Wymagają one wdrożenia mechanizmów monitoringu, optymalizacji polityki zezwoleniowej oraz zintensyfikowania działań prewencyjnych w ramach Programu Profilaktyki, aby zminimalizować ryzyka społeczne i zdrowotne wynikające z nadmiernej dostępności alkoholu.

Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Bestwina na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały problemy społeczne z perspektywy dzieci i młodzieży. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie zasięgu i natężenia występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy i e-papierosy oraz uzależnieniami behawioralnymi, a także przemocą rówieśniczą.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

Uczniowie z Gminy Bestwina wypełnili łącznie 153 kwestionariusze ankiet. Poniższy rysunek ilustruje strukturę próby według płci. W badaniu diagnozującym problemy społeczne w większym stopniu uczestniczyły dziewczynki, które stanowiły 56,9% badanej próby (87 osób), podczas gdy chłopcy wypełnili pozostałe 43,1% kwestionariuszy (66 osób)¹¹.

Rysunek 3. Płeć: N¹² = 153

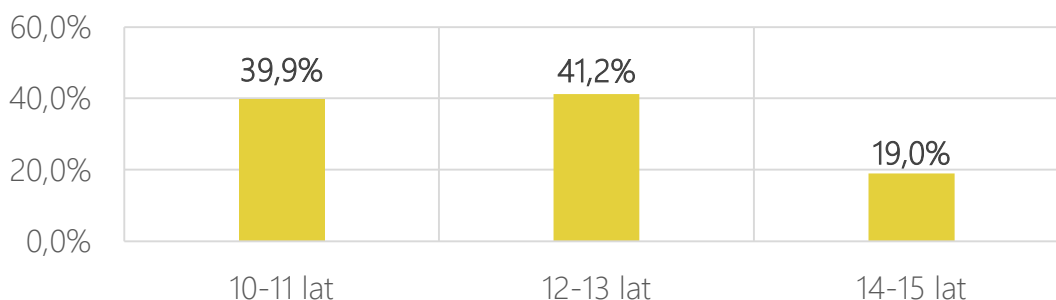
¹¹ Ze względu na zaokrąglenia wartości mogą nie sumować się do 100%.

¹² N oznacza wielkość próby badawczej, tzn. liczbę respondentów odpowiadających na pytanie.

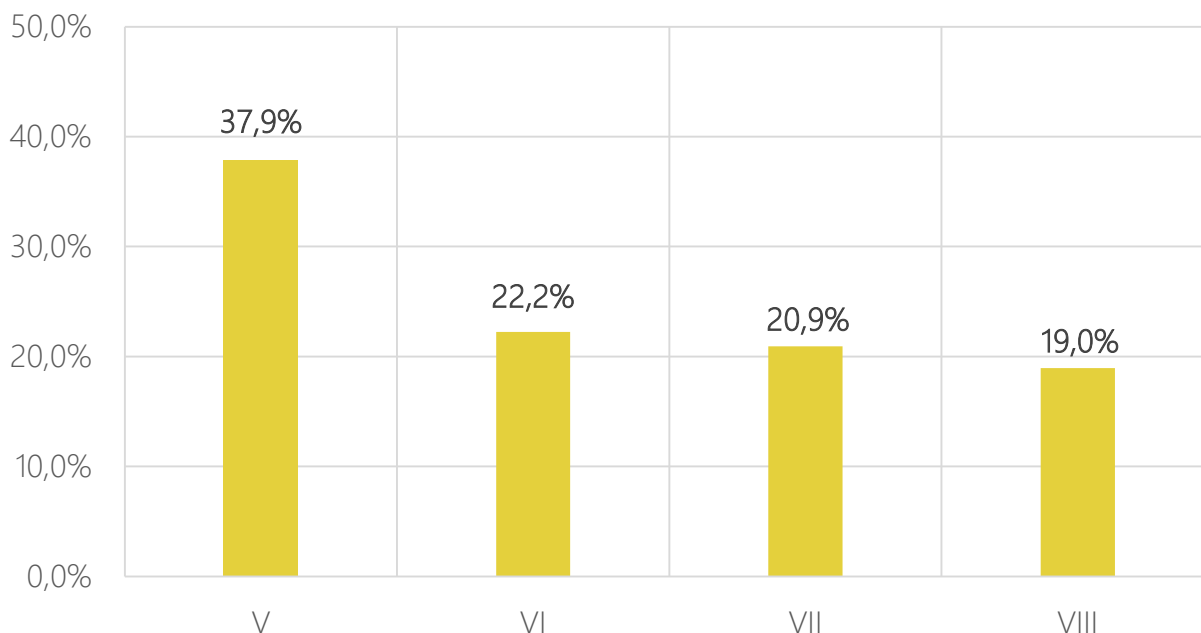
Podział ankietowanych ze względu na wiek przedstawiał się w sposób następujący. 41,2% uczniów biorących udział w badaniu, zadeklarowała wiek mieszczący się w przedziale 12-13 lat. Odsetek 39,9% respondentów wskazał na wiek 10-11 lat, z kolei 19,0% uczestników badania miało wówczas 14-15 lat.

Wykres 3. Wiek: N=153

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. 37,9% badanych uczęszczało w momencie badania do klasy V szkoły podstawowej, 22,2% do klasy VI, 20,9% do klas VII, a 19,0% do klasy VIII.

Wykres 4. Klasa: N=153

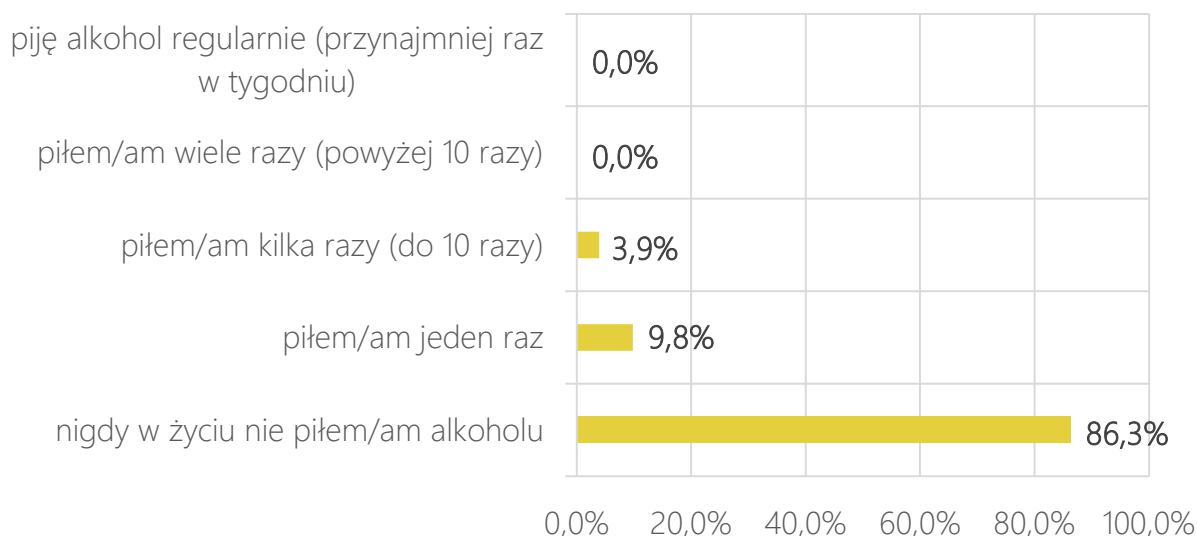

PROBLEM ALKOHOLOWY

Pierwsze z analizowanych pytań dotyczy problemu spożywania alkoholu przez uczniów z Gminy Bestwina. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, kontakt z alkoholem miało 13,7% uczniów, w tym 9,8% spożyło go jednokrotnie, a 3,9% piło alkohol kilka razy (do 10 razy).

Wykres 5. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=153

Następne pytanie było skierowane do uczniów, którzy zadeklarowali, że sięgnęli już kiedyś po alkohol i miało na celu oszacowanie częstotliwości spożywania go w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Z poniższych informacji wynika, że większość uczniów po inicjacji alkoholowej nie spożywała alkoholu w tym okresie (90,5%, tj. 19 osób), natomiast 9,5% respondentów zadeklarowało, że piło alkohol 1-2 razy w ciągu ostatniego miesiąca (2 osoby). Deklaracja części dzieci i młodzieży dotycząca konsumpcji alkoholu w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie, może świadczyć o ryzyku kształtowania się niezdrowych nawyków oraz możliwego zwiększenia skali sięgania po alkohol w okresie wakacyjnym i uzależnienia w przyszłości, a w efekcie konieczność rozwoju usług społecznych ukierunkowanych na niwelowanie negatywnych skutków uzależnień.

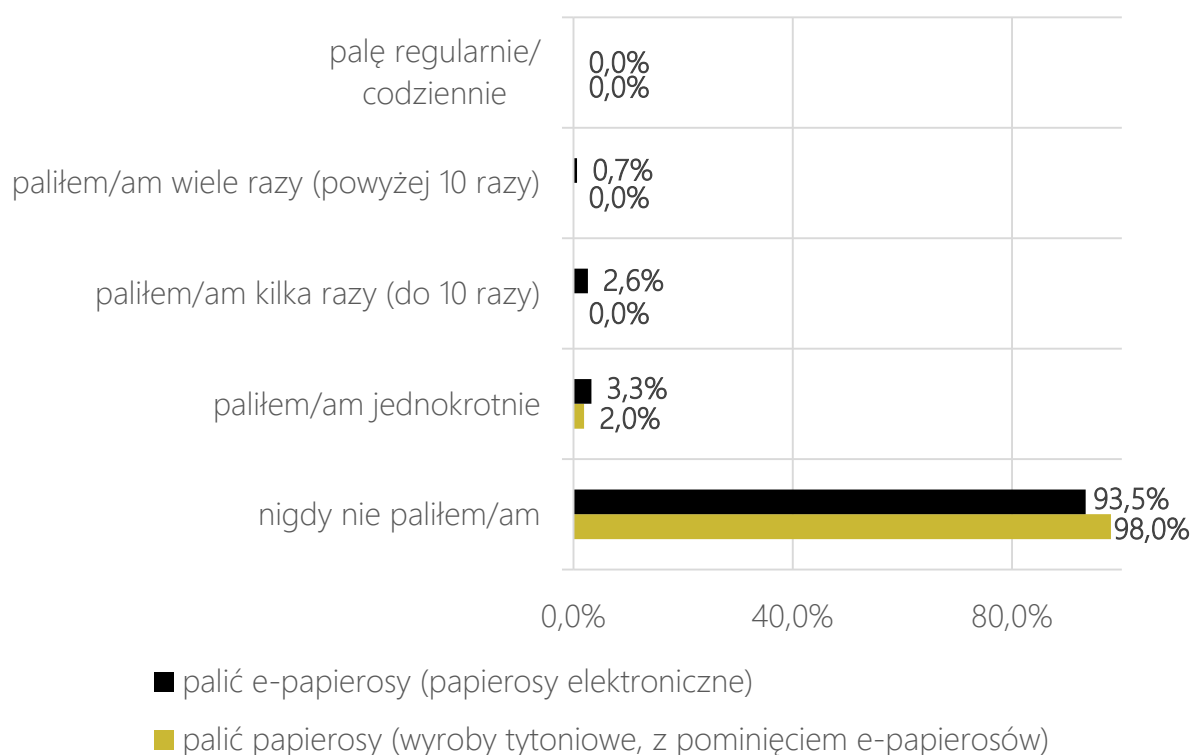
Tabela 2. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=21

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	90,5%	19
1 – 2 razy	9,5%	2
3 – 4 razy	0,0%	0
5 – 7 razy	0,0%	0
więcej niż 7 razy	0,0%	0

PROBLEM NIKOTYNOWY

W dalszej kolejności badaniu poddana została częstotliwość sięgania przez uczniów po papierosy tradycyjne (wyroby tytoniowe, z pominięciem e-papierosów) oraz e-papierosy. Z deklaracji młodych mieszkańców Gminy wynika, że kontakt z tradycyjnymi wyrobami tytoniowymi miało 2,0% ankietowanych robiąc to jednokrotnie. Kontakt z e-papierosami miał z kolei większy odsetek ankietowanych tj. 6,6%. Wśród nich 3,3% sięgnęło po nie jednokrotnie, 2,6% – kilka razy (do 10 razy), a 0,7% – wiele razy (powyżej 10 razy).

Wykres 6. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: N=153

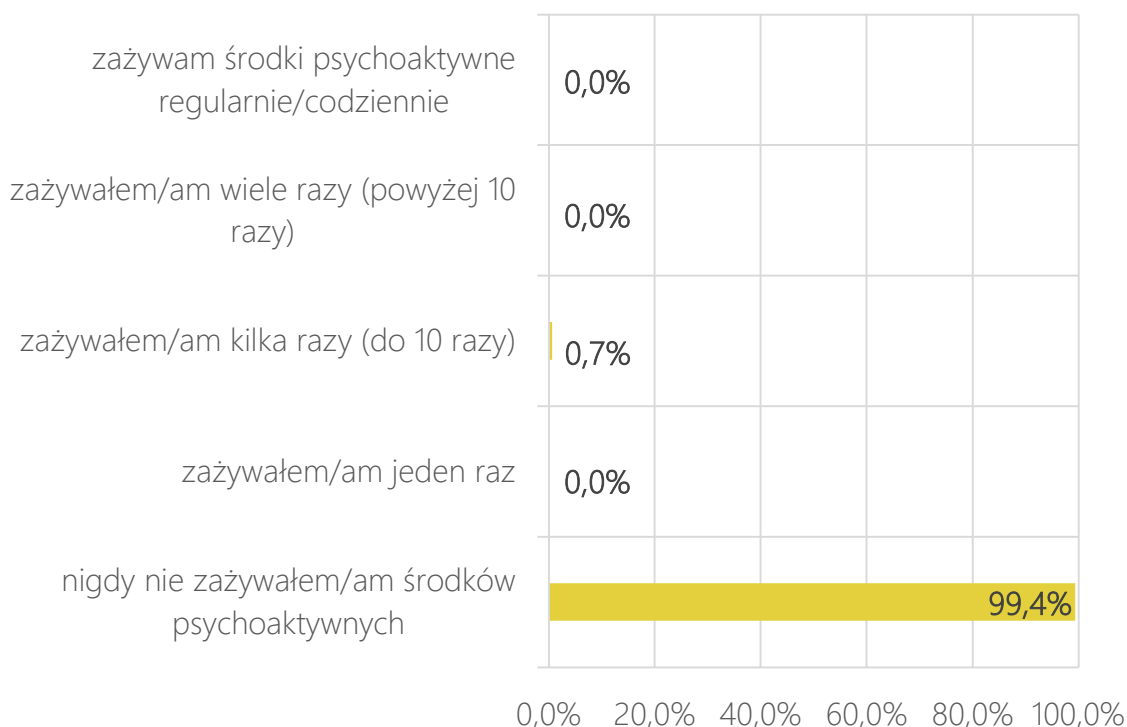

PROBLEM NARKOTYKOWY

Następny z analizowanych obszarów dotyczył zażywania środków psychoaktywnych. W celu dogłębnej analizy tego problemu, respondentom zadano pytanie o to, ile razy w życiu zdarzyło im się zażywać tego typu substancje. Z odpowiedzi uczniów wynika, że 0,7% sięgnęło kiedykolwiek po substancje psychoaktywne robiąc to kilka razy (do 10).

Wykres 7. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=153

Następna tabela przedstawia częstotliwość zażywania substancji psychoaktywnych przez uczniów, w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Można zauważyć, że w tym okresie sięgnęła po nie jedna osoba (100,0%).

**Tabela 3. Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni?
N=1**

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/dopalaczy/leków w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni	100,0%	1
1 – 2 razy	0,0%	0
3 – 4 razy	0,0%	0
5 – 7 razy	0,0%	0
więcej niż 7 razy	0,0%	0

Poniżej przedstawiono rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie dotyczące rodzaju zażywanych substancji. Jak wynika z odpowiedzi 100,0% badanych (1 osoba) sięgnęła po marihuanę.

Tabela 4. Jakie były to substancje? N=1

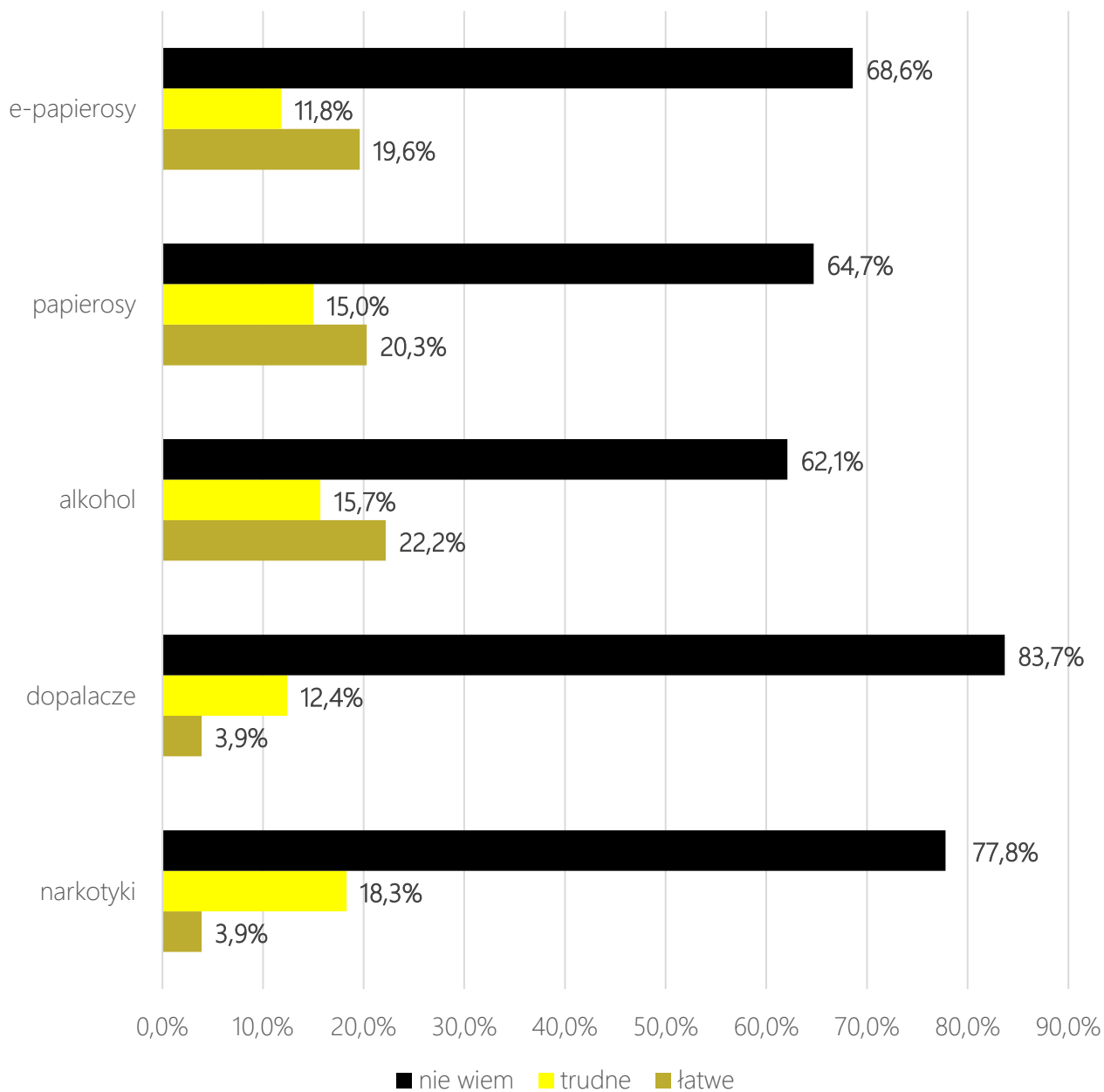
Odpowiedź	%	Liczba odp.
marihuana	100,0%	1
amfetamina	0,0%	0
mefedron	0,0%	0
dopalacze	0,0%	0
leki w celu odurzenia	0,0%	0
inne, jakie?	0,0%	0

W następnej części badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 3,9% ankietowanych, a trudne dla 18,3%,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 3,9% badanych, a trudne dla 12,4%,
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 22,2% badanych, a trudny dla 15,7%,
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 20,3% respondentów, a trudne dla 15,0%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 19,6% młodych mieszkańców, a trudne dla 11,8%.

Wykres 8. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy oraz e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=153

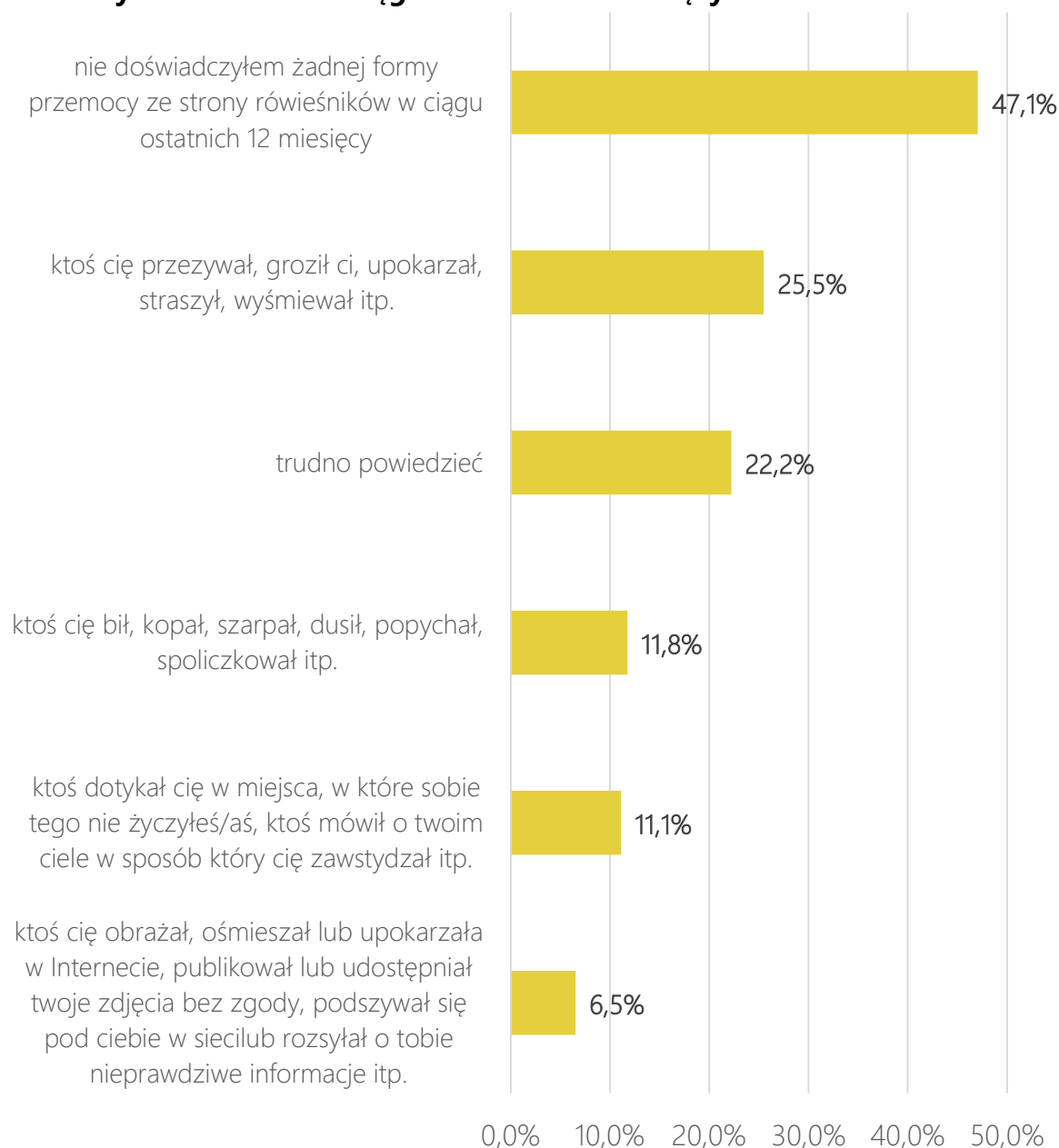

PROBLEM PRZEMOCY RÓWNIĘŚNICZEJ

W kolejnej części raportu z badania ankietowego oszacowana została skala problemu przemocy rówieśniczej wśród uczniów zamieszkujących Gminę Bestwina. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie dotyczące rodzajów doświadczanej przemocy pokazują, że blisko połowa (47,1%) dzieci i młodzieży nie doświadczyła tego problemu, a 22,2% badanych trudno było jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. Z kolei 25,5% ankietowanych doświadczyło przemocy psychicznej, 11,8% – fizycznej, 11,1% – seksualnej, a 6,5% uczniów wskazało na cyberprzemoc.

Wykres 9. Czy doświadczyłeś, któreś z niżej wymienionych form przemocy ze strony rówieśników w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=153

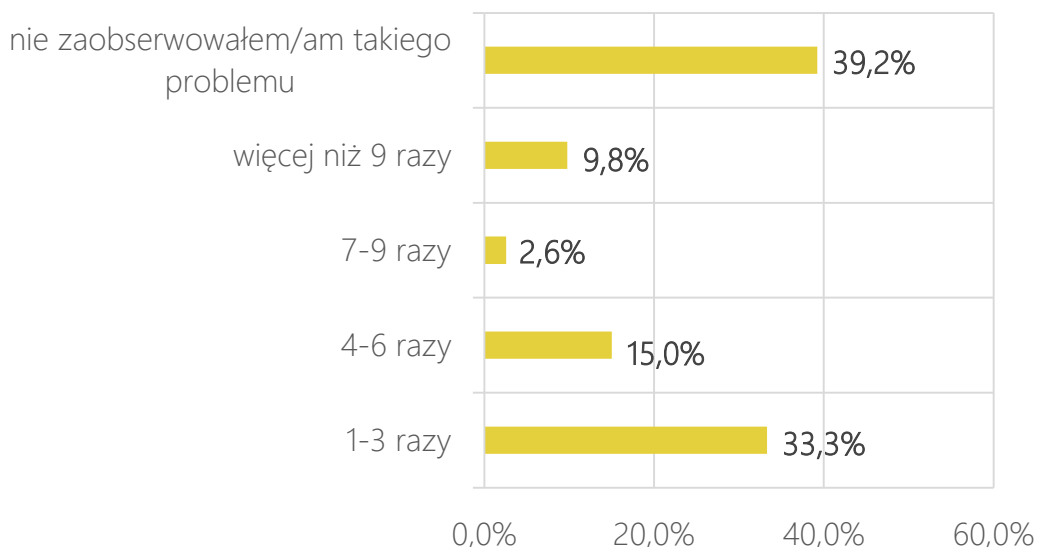

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W drugim pytaniu poproszono badanych o określenie, jak często w ich szkole dochodzi do sytuacji przemocowych między uczniami. 39,2% nie zaobserwowało takiego zjawiska, natomiast zdaniem 33,3% z nich przemoc w szkole ma miejsce sporadycznie 1-3 razy. 15,0% badanych wskazało na częstotliwość 4-6 razy, 2,6% – od 7 do 9 razy, a 9,8% wskazało na odpowiedź „więcej niż 9 razy”.

Wykres 10. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=153

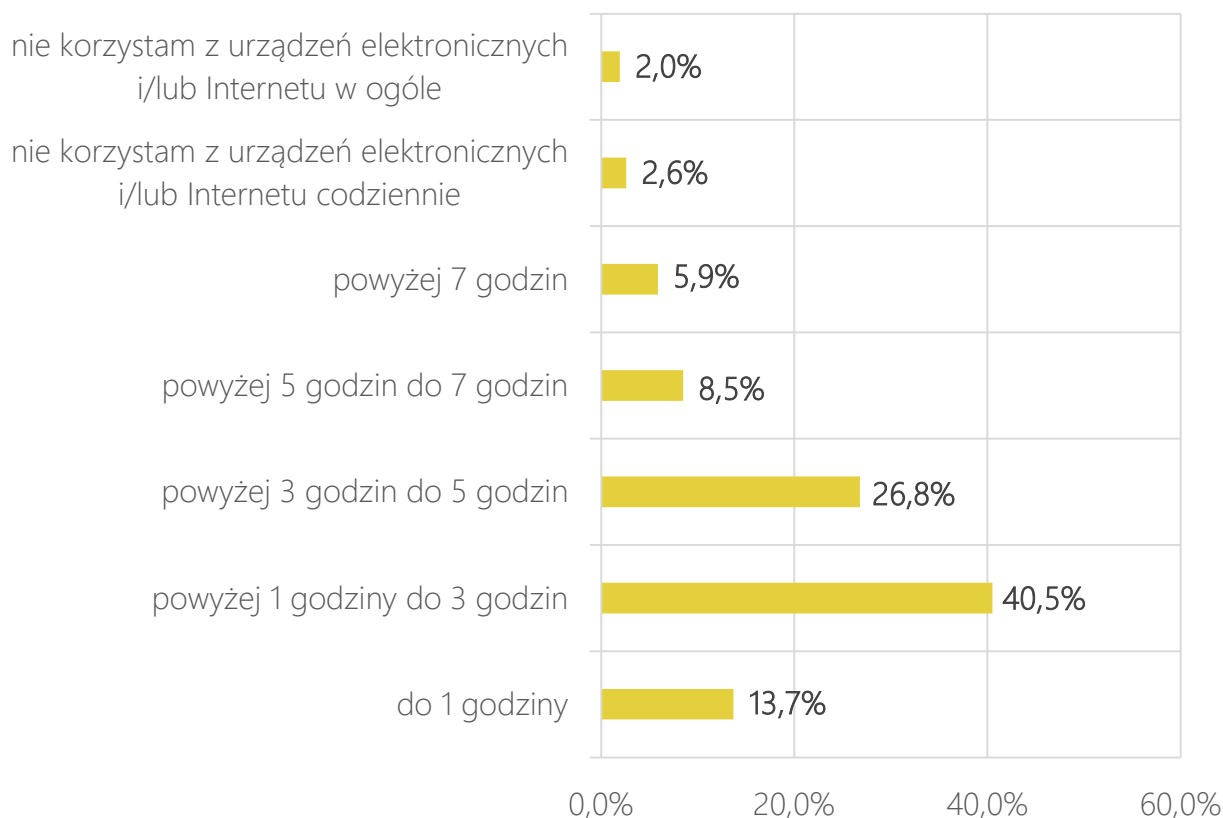

KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH I INTERNETU

Kolejny obszar tematyczny badania skupiał się na kwestiach związanych z korzystaniem z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu przez uczniów z Gminy Bestwina. Pierwsze pytanie dotyczyło czasu, jaki badani poświęcają na korzystanie z tego typu urządzeń w ciągu dnia. Badanie wykazało, że 40,5% młodych mieszkańców przeznacza na tę czynność powyżej 1 do 3 godzin, a 26,8% powyżej 3 do 5 godzin dziennie. 8,5% respondentów korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu powyżej 5 do 7 godzin, natomiast 5,9% – ponad 7 godzin dziennie. Na czas do 1 godziny dziennie wskazał natomiast odsetek 13,7% badanych. Wśród respondentów byli również tacy, którzy zadeklarowali, że nie korzystają z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu codziennie (2,6%), a 2,0%, nie robi tego w ogóle.

Wykres 11. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=153

W ostatnim pytaniu bloku tematycznego dotyczącego korzystania z urządzeń elektronicznych, uczniowie zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy zdarzyło im się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych. Tego typu zachowanie zadeklarowała łącznie połowa odpowiadających (75 osób, tj. 50,0%), w tym 20 badanych zdarzyło się to jednokrotnie (13,3%), 442 uczniom – czasami (28,0%), 10 respondentom – często (6,7%), natomiast 3 ankietowanych zadeklarowało, że kłamię w tej kwestii bardzo często (2,0%).

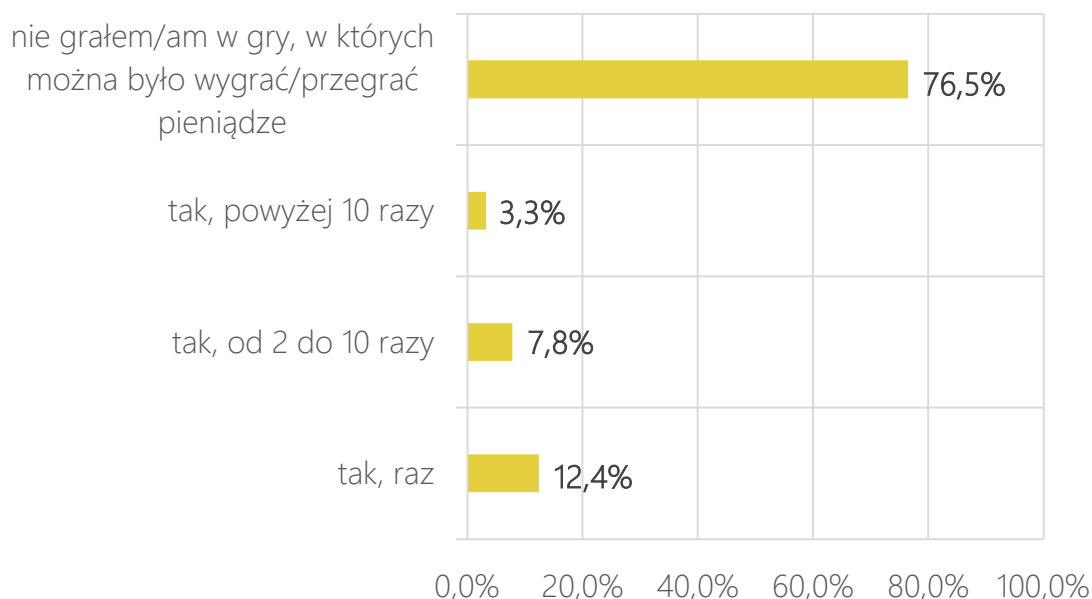
Tabela 5. Czy zdarzyło Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami?
N=150

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak, bardzo często	2,0%	3
tak, często	6,7%	10
tak, czasami	28,0%	42
tak, jeden raz	13,3%	20
nie	50,0%	75

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

W celu określenia skali i zasięgu problemu grania w gry za pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się grać w gry, w których wygraną lub przegraną były pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zebrany materiał badawczy wykazał, że w omawianym okresie podejmowało się tego 23,5% badanych. Wśród tych osób 12,4% grało w nie jednokrotnie, 7,8% – od 2 do 10 razy, z kolei 3,3% respondentów wskazało, że zdarzyło się to powyżej 10 razy.

Wykres 10. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=153

ZABURZENIA ODŻYWIANIA

Istotną część badania przeprowadzonego wśród uczniów z Gminy Bestwina dotyczyła zaburzeń odżywiania, z którymi zmaga się coraz więcej młodych osób. Uczniowie mieli wskazać, które odpowiedzi z kafeterii zaliczamy według nich do zaburzeń odżywiania. Odsetek 24,2% badanych przyznał, że nie wie, czym są zaburzenia odżywiania, a 16,3% ankietowanym trudno było odpowiedzieć na to pytanie. Pozostała część najliczniej wskazywała na anoreksję (45,8%), napadowe objadanie się (38,6%), bulimię (32,0%), a na ortoreksję (spożywanie jedynie zdrowego jedzenia) padło 19,0% odpowiedzi. Błędną wiedzę w tym zakresie wykazała blisko połowa uczniów (47,1%), w opinii których do zaburzeń odżywiania zalicza się cukrzycę i zaburzenia jelit (po 17,0%) oraz alergie pokarmowe (13,1%). 0,7% ankietowanych zaznaczyło inne formy zaburzeń odżywiania wśród których wskazano m.in. na *anemię*.

Wykres 11. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=153

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.

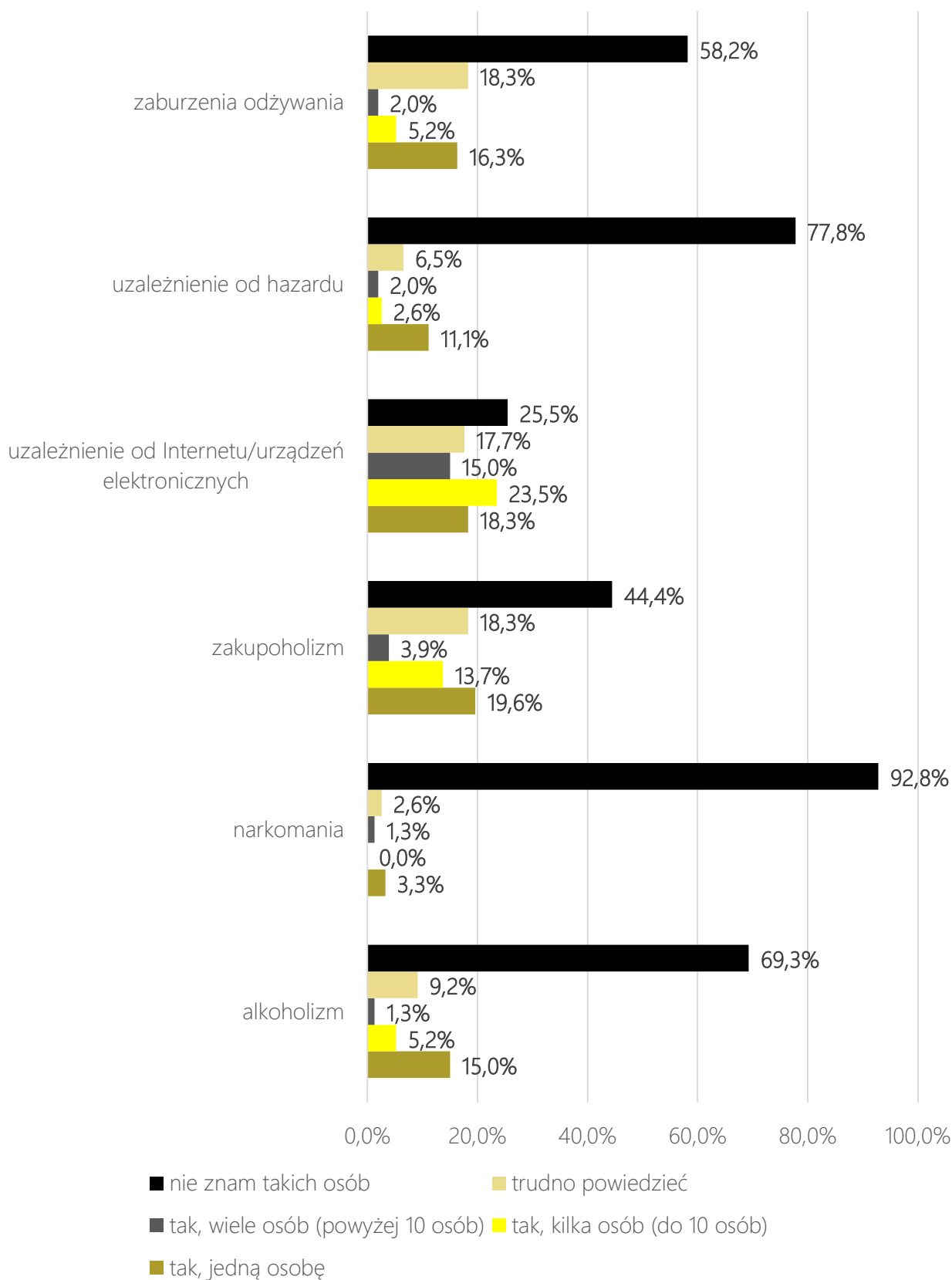
WYSTĘPOWANIE UZALEŻNIEŃ W ŚRODOWISKU BADANYCH

Uczniom zadano również pytanie o znajomość w swoim otoczeniu osób, które zmagają się z uzależnieniami objętymi tematem badań. Z przeprowadzonej analizy wynika, że:

- 23,5% odpowiadających zna osoby, które zmagają się z zaburzeniami odżywiania, w tym: 16,3% – jedną osobę, 5,2% – kilka osób (do 10), 2,0% – wiele osób (powyżej 10), natomiast 18,3% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”;
- 15,7% odpowiadających zna osoby, które są uzależnione od hazardu, w tym: 11,1% – jedną osobę, 2,6% – kilka osób (do 10), 2,0% – wiele osób (powyżej 10), natomiast 6,5% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”;
- 56,8% odpowiadających zna osoby, które są uzależnione od Internetu/urządzeń elektronicznych, w tym: 18,3% – jedną osobę, 23,5% – kilka osób (do 10), 15,0% – wiele osób (powyżej 10), natomiast 17,7% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”;
- 37,2% odpowiadających zna osoby, które są uzależnione od zakupów, w tym: 19,6% – jedną osobę, 13,7% – kilka osób (do 10), 3,9% – wiele osób (powyżej 10), natomiast 18,3% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”;
- 4,6% badanych zna osoby, które nadużywają narkotyków, w tym: 3,3% – jedną osobę, 1,3% wiele osób (powyżej 10) a 2,6% wskazało odpowiedzieć „trudno powiedzieć”;
- 21,5% badanych zna osoby, które nadużywają alkoholu, w tym: 15,0% – jedną osobę, 5,2% – kilka osób (do 10), 1,3% – wiele osób (powyżej 10), natomiast 14,0% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Wykres 14. Czy znasz w swoim otoczeniu osoby, które zmagają się z poniższymi problemami? N=153

ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnienia od alkoholu, papierosów, e-papierosów i narkotyków wśród dorosłych mieszkańców Gminy Bestwina, a także skala zjawiska korzystania z urządzeń elektronicznych, grania w gry na pieniądze oraz innych uzależnień natury behawioralnej.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

W badaniu diagnozującym problemy społeczne występujące na terenie Gminy udział wzięło łącznie 183 pełnoletnich mieszkańców. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby, ze względu na płeć. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety, które uzupełniły łącznie 92,4% kwestionariuszy (169 osób), natomiast mężczyźni pozostałe 7,7% (14 osób).

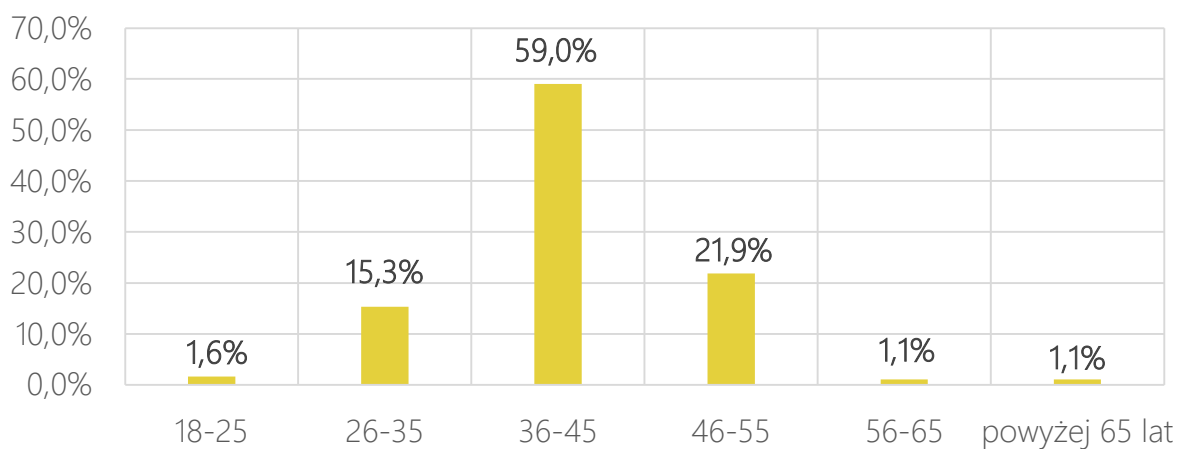
Rysunek 4. Płeć: N=183

Analiza struktury badanej grupy wskazuje na zróżnicowanie respondentów pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowili ankietowani w wieku 36-45 lat (59,0%), z kolei blisko co piąty badany wskazał na przedział wiekowy 46-55 (21,9%), a 15,3% – 26-35 lat. W badaniu wzięli udział również respondenci w wieku 18-25 lat (1,6%), oraz badani w przedziale 56-65 lat i osoby powyżej 65 roku życia (po 1,1%).

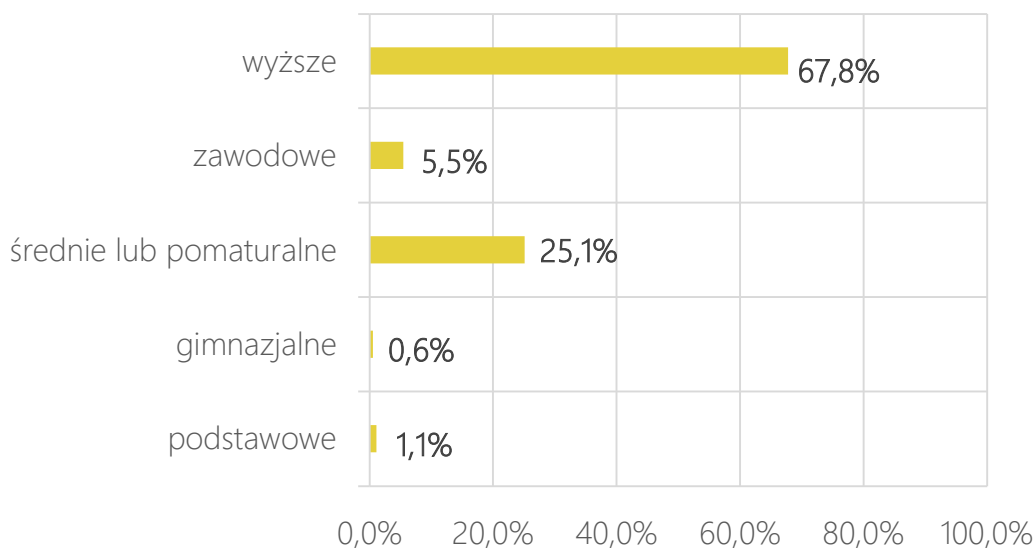

Wykres 15. Wiek: N=183

Mieszkańcy zostali zapytani również o poziom wykształcenia. Jak wynika z ich deklaracji, zdecydowana większość ankietowanych posiada wykształcenie wyższe (67,8%), z kolei 25,1% legitymuje się wykształceniem średnim lub pomaturalnym. 5,5% badanych wskazało natomiast na wykształcenie zawodowe, 0,6% na gimnazjalne, a 1,1% na podstawowe.

Wykres 12. Wykształcenie: N=183

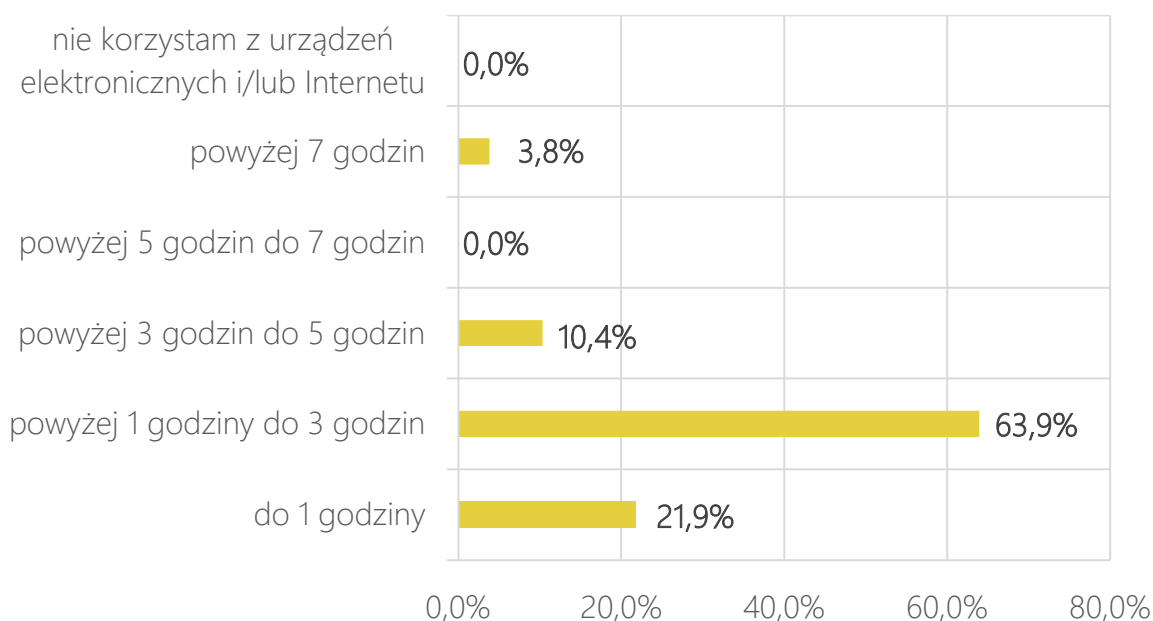

KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH

W pierwszym bloku tematycznym ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, ile czasu dziennie poświęcają na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu. Z ich deklaracji wynika, że 63,9% badanych spędza w ten sposób powyżej 1 do 3 godzin dziennie, a średnio co 5 ankietowany wskazał na odpowiedź „do 1 godziny” (21,9%). Odsetek 10,4% ankietowanych spędza na korzystaniu z urządzeń elektrycznych i/lub Internetu powyżej 5 do 7 godzin dziennie, a 3,8% respondentów – powyżej 7 godzin dziennie.

Wykres 13. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=183

Zapytano również, czy badanym zdarza się korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej, niż początkowo planowali. Zdecydowana większość badanych przyznała, że takie sytuacje mają miejsce (103 osoby, czyli 56,6%). Przeciwnego zdania było 17,6% ankietowanych (32 osoby). Odpowiedź „trudno powiedzieć” zaznaczyło natomiast 9,3% badanych (17 osób), a 16,5% osób nie przewiduje określonego czasu na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (30 osób). 1 badany nie udzielił odpowiedzi na to pytanie.

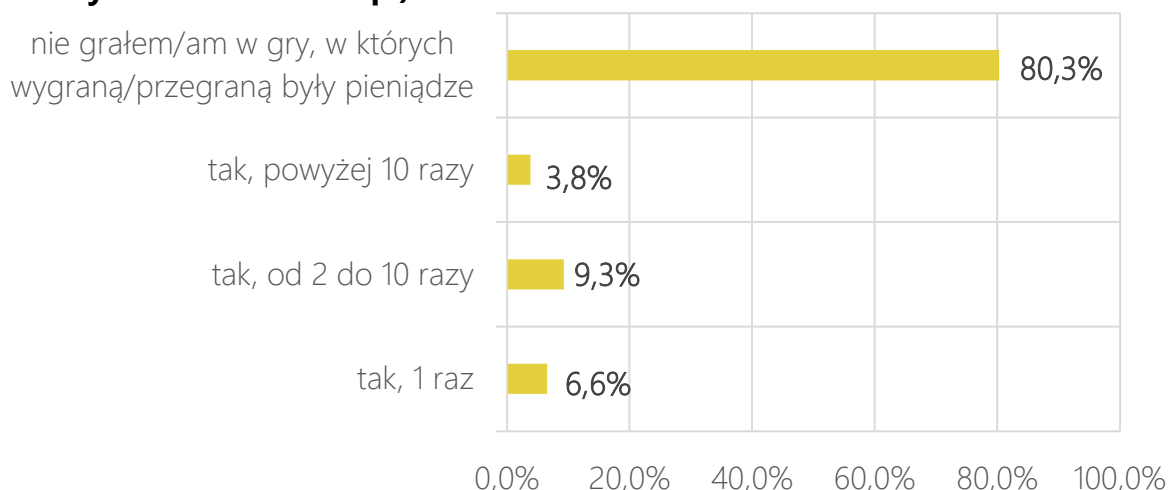
Tabela 6. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=182

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	56,6%	103
nie	17,6%	32
trudno powiedzieć	9,3%	17
nie przewiduję określonego czasu	16,5%	30

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

W dalszej części badania określona została skala podejmowania zachowań hazardowych przez pełnoletnich mieszkańców Gminy. Anketowani udzielili odpowiedzi na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grali w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, styczność z nimi miało 19,7% dorosłych respondentów, wśród których 6,6% zadeklarowało, że grało w takie gry 1 raz, 9,3% od 2 do 10 razy, 3,8% osób przyznało, że grało w tego typu gry więcej niż 10 razy.

Wykres 14. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/ przegraną były pieniądze (np. zdrapki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=183

Kolejne pytanie dotyczyło motywacji, które kierowały mieszkańcami uczestniczącymi w grach hazardowych, a mianowicie odnosiło się do tego, czy badani kiedykolwiek grali w tego typu gry z powodu trudności finansowych lub w celu poprawy swojej sytuacji ekonomicznej. Zdecydowana większość respondentów (77,8%, 28 osób) zaprzeczyła zaistnieniu takiej sytuacji.

Tabela 7. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną?
N=36

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	22,2%	8
nie	77,8%	28
trudno powiedzieć	0,0%	0

INNE UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE

W dalszej części badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Gminy Bestwina, respondenci udzielili również istotnych informacji na temat swoich decyzji zakupowych, wykonywania obowiązków zawodowych oraz zaburzeń odżywiania.

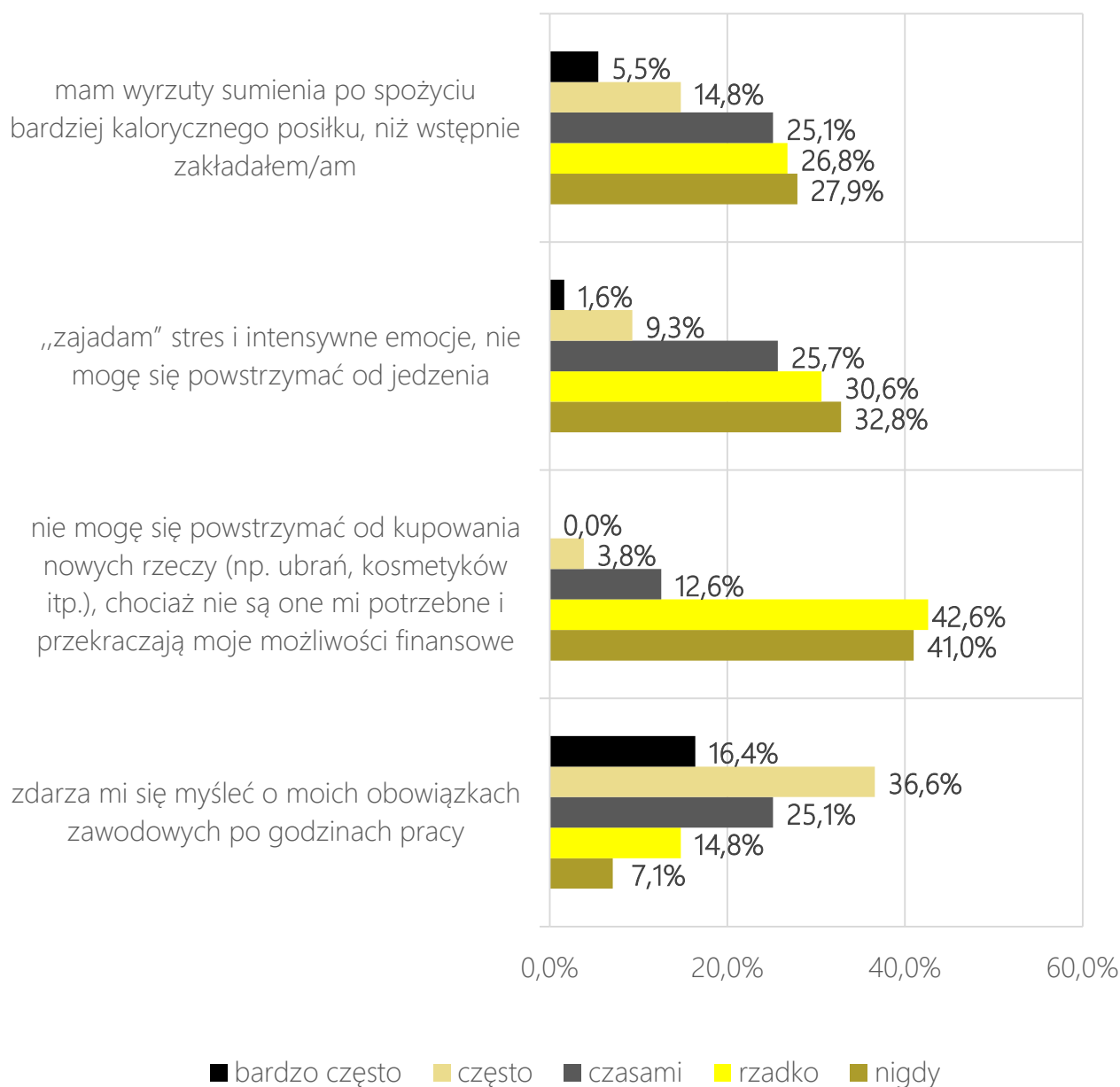
Jak wynika z analizy materiału badawczego, część ankietowanych przejawia zachowania mogące świadczyć o możliwości występowania wśród nich zaburzeń w zakresie pracoholizmu oraz odżywiania. Doświadczenia respondentów w tych obszarach przedstawiają się następująco:

- 72,2% ankietowanych ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku z czego: 26,8% doświadcza tego rzadko, 25,1% – czasami, 14,8% – często, 5,5% – bardzo często, a 27,9% – nigdy,
- 67,2% osób biorących udział w badaniu zawsze zajada stres i intensywne emocje z czego: 30,6% doświadcza tego rzadko 25,7% – czasami, 9,3% – często, 1,6% – bardzo często, a 32,8% – nigdy,

- 59,0% mieszkańców przyznało, że zdarza im się kupować przedmioty, których nie potrzebują i na które nie posiadają odpowiednich środków finansowych z czego: 42,6% doświadcza tego rzadko, 12,6% – czasami, 3,8% – często, a 41,0% – nigdy,
- 92,9% badanych myśli o obowiązkach zawodowych poza godzinami pracy, z czego: 14,8% doświadcza tego rzadko, 25,1% – czasami, 36,6% – często, 16,4% – bardzo często, a 7,1% – nigdy.

Wykres 19. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=183

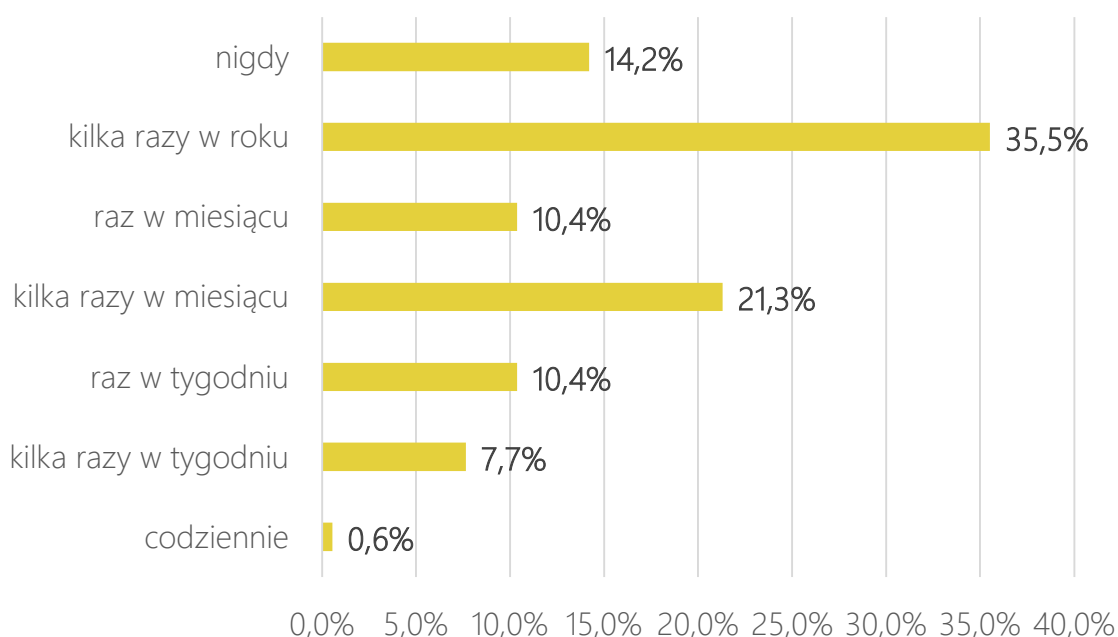

PROBLEM ALKOHOLOWY

Pierwsze pytanie dotyczące uzależnienia od alkoholu odnosiło się do częstotliwości jego spożywania. Całkowitą abstynencję zadeklarował odsetek 14,2% ankietowanych, natomiast 35,5% osób sięga po alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku. Po 10,4% respondentów podało, że pije alkohol raz w miesiącu lub tygodniu, 21,3% – kilka razy w miesiącu, z kolei 0,6% badanych spożywa alkohol codziennie.

Wykres 20. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=183

Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji, w której respondenci stracili kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu. Zdecydowana większość z nich podała, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie zdarzyła im się taka sytuacja (134 osoby, tj. 85,9%). Odmiennej odpowiedź zaznaczyło natomiast 14,1% ankietowanych, z czego po 0,6% respondentów zadeklarowało, że miało to miejsce więcej niż 10 razy lub „6-10 razy” (po 1 osobie). 5,1% badanych przyznało, że taka sytuacja miała miejsce od 2 do 5 razy (8 osób), a 7,7% ankietowanych stwierdziło, że zdarzyło się to jednokrotnie (12 osób). 1 badany nie udzielił odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 8. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=156

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	7,7%	12
2-5 razy	5,1%	8
6-10 razy	0,6%	1
powyżej 10 razy	0,6%	1
ani razu	85,9%	134

Ważnym elementem badania jest również określenie skali prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu na terenie Gminy. 1,9% ankietowanych podało, iż nie posiada prawa jazdy (3 osoby), a pozostałe 98,1% badanych nigdy nie prowadziło pojazdu mechanicznego po spożyciu alkoholu (154 osoby).

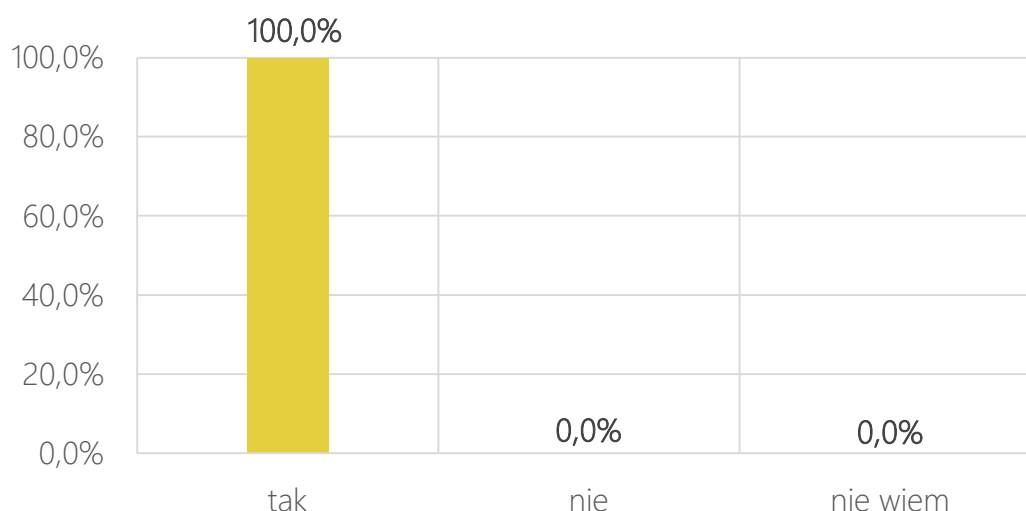
Tabela 9. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=157

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zdarzyła mi się taka sytuacja	98,1%	154
raz mi się to zdarzyło	0,0%	0
zdarzało mi się to sporadycznie	0,0%	0
zdarzało mi się to często	0,0%	0
nie posiadam prawa jazdy	1,9%	3

W ostatnim pytaniu dotyczącym tego obszaru, ankietowani zostali poproszeni o wyrażenie swojego zdania w zakresie wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi wszyscy odpowiadający dorośli mieszkańcy Gminy są świadomi szkodliwości spożywania napojów alkoholowych, co zadeklarowało 100,0% respondentów.

Wykres 15. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=183

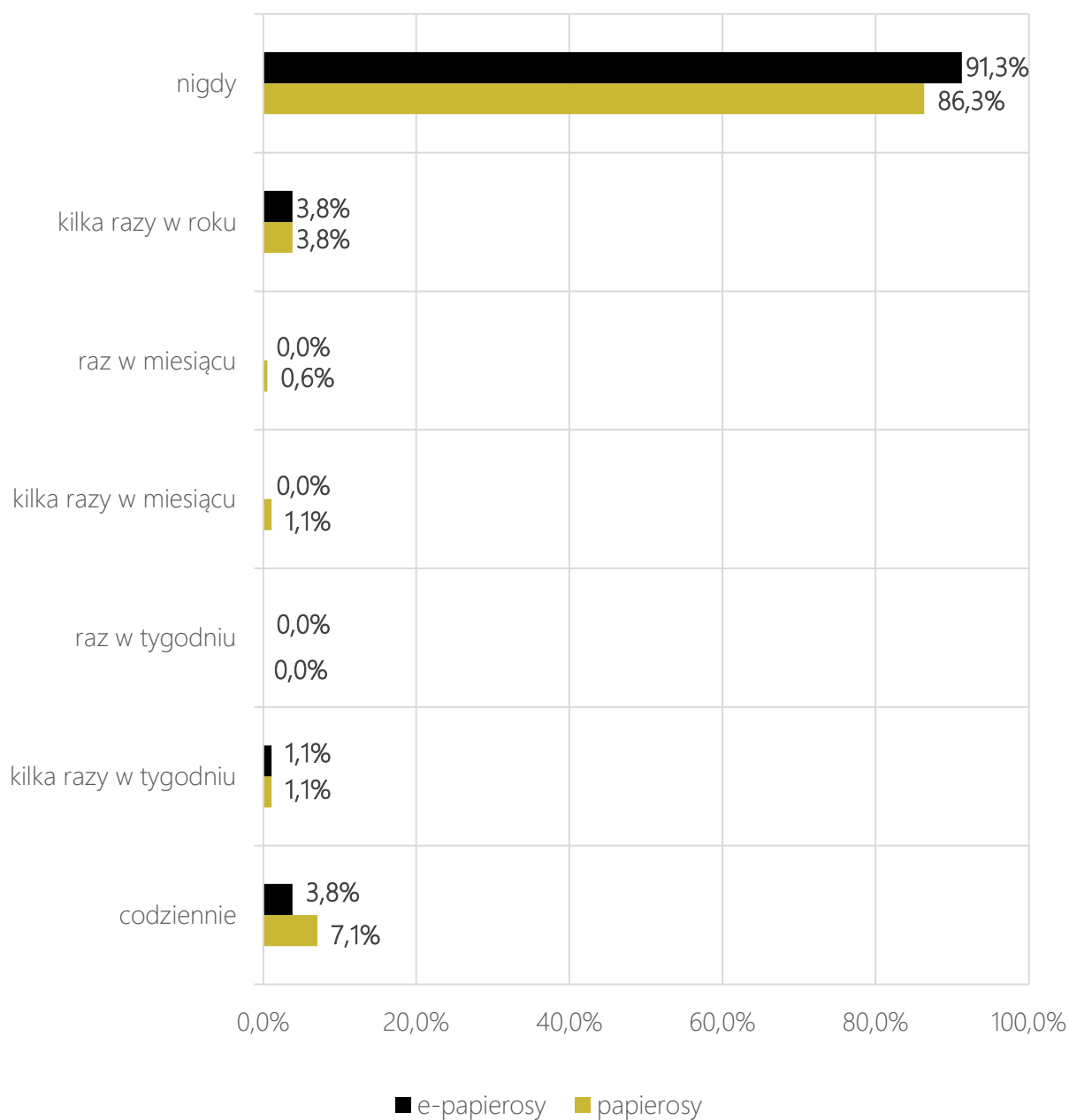

PROBLEM NIKOTYNOWY

Kolejny analizowany obszar miał na celu określenie skali sięgania po wyroby nikotynowe przez dorosłych mieszkańców Gminy. Odpowiedzi badanych były następujące: papierosy tradycyjne pali 13,7% ankietowanych, spośród których 3,8% pali okazjonalnie, czyli kilka razy w roku, 0,6% raz w miesiącu, a po 1,1% kilka razy w miesiącu lub raz w tygodniu. Z kolei na codzienne palenie wskazało 7,1% respondentów – osoby te są szczególnie narażone na wystąpienie negatywnych konsekwencji uzależnienia od nikotyny. Po elektroniczne papierosy sięga łącznie 8,7% respondentów, przy czym 1,1% badanych robi to kilka razy w tygodniu, a po 3,8% – kilka razy roku lub codziennie.

Wykres 16. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=183

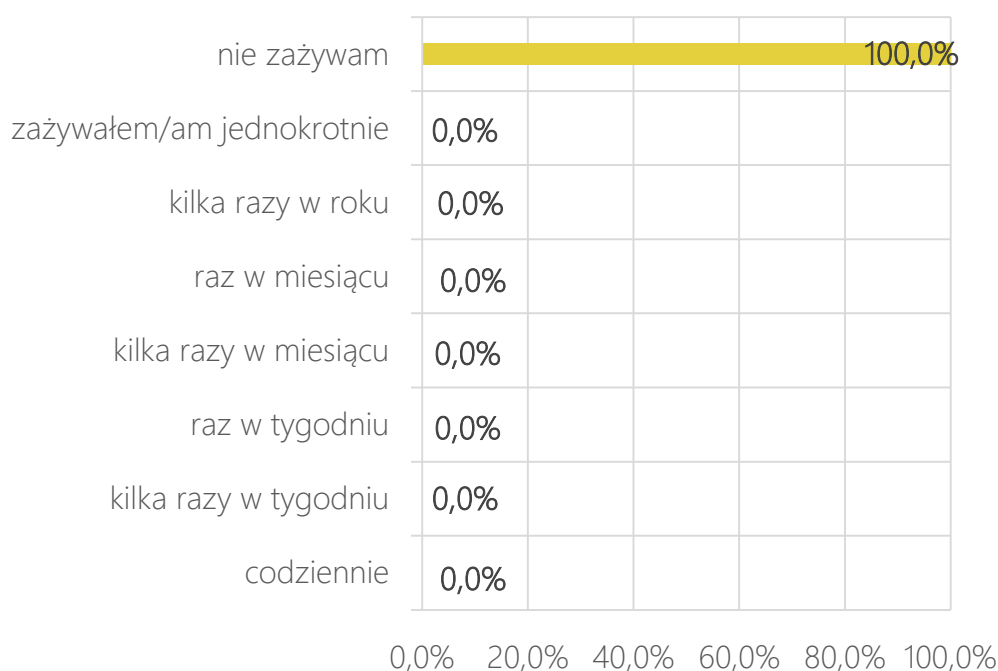

PROBLEM NARKOTYKOWY

Kolejna część badania miała na celu określenie stopnia powszechności środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Jak wynika z analizy materiału badawczego, żaden z odpowiadających nie sięgnął po środki psychoaktywne, ponieważ 100,0% ankietowanych przyznało, że nigdy nie zażywało narkotyków.

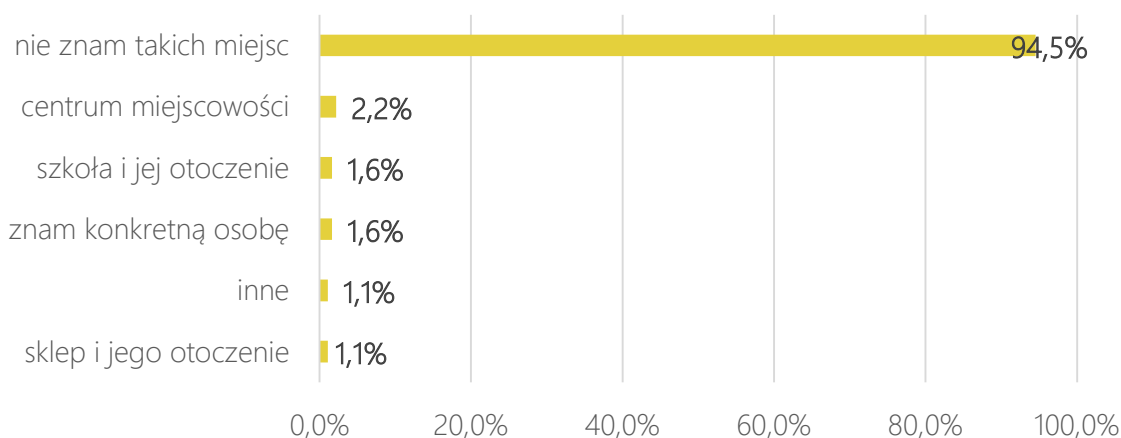
Wykres 23. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia) N=183

Badanych zapytano również o to, czy znają miejsca w swojej miejscowości, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze. Jak wynika z odpowiedzi mieszkańców Gminy Bestwina, zdecydowana większość nie posiada takiej wiedzy (94,5% osób). 2,2% respondentów wskazało na centrum miejscowości, po 1,6% na szkołę i jej otoczenie lub znajomość konkretnej osoby, natomiast po 1,1% na sklep i jego otoczenie lub „inne” wymieniając m.in. tereny rekreacyjne.

Wykres 24. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze N=183

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ostatnie pytanie dotyczyło tego, czy badani znają w swoim otoczeniu kogoś, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupów, korzystania z Internetu lub urządzeń elektronicznych, uprawiania sportu, pracy, oglądania treści pornograficznych). Z przeprowadzonych badań wynika, że:

- 51,9% badanych zna osoby, które nadużywają alkoholu, w tym: 12,6% – jedną osobę, 35,5% – kilka osób (do 10), 3,8% – wiele osób (powyżej 10), natomiast 19,1% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”;
- 12,0% badanych zna osoby, które nadużywają narkotyków, w tym: 9,8% – jedną osobę, 1,6% – kilka osób (do 10), 0,6% wiele osób (powyżej 10) a 10,4% wskazało odpowiedzieć „trudno powiedzieć”;
- 30,0% badanych zna osoby dotknięte problemem uzależnień behawioralnych, w tym: 9,3% – jedną osobę, 16,9% – kilka osób (do 10), 3,8% – wiele osób (powyżej 10), natomiast 24,6% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Tabela 10. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektrycznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.) N=183

Odpowiedź	Alkohol	Narkotyki	Czynności
Tak, jedną osobę	12,6%	9,8%	9,3%
Tak, kilka osób (do 10 osób)	35,5%	1,6%	16,9%
Tak, wiele osób (powyżej 10 osób)	3,8%	0,6%	3,8%
Trudno powiedzieć	19,1%	10,4%	24,6%
Nie znam takich osób	29,0%	77,6%	45,4%

OCENA SZKODLIWOŚCI UZALEŻNIEŃ PRZEZ BADANYCH

Ostatnia część raportu stanowi próbę oszacowania skali świadomości wpływu uzależnień wśród dorosłych mieszkańców Gminy Bestwina. Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na pytanie o szkodliwość wymienionych uzależnień na zdrowia (zarówno fizyczne, jak i psychiczne). Odpowiedzi zaprezentowane są za pomocą pięciopunktowej skali, na której 5 oznacza „bardzo szkodliwe”, 4 – „szkodliwe”, 3 – „raczej szkodliwe”, 2 – „raczej nieszkodliwe”, a 1 – „w ogóle nieszkodliwe”. Można z nich wyciągnąć następujące wnioski:

- 90,2% odpowiadających uznało alkoholizm za bardzo szkodliwy dla zdrowia, 6,6% za szkodliwy, a 3,3% za raczej szkodliwy. Nikt natomiast nie wskazał odpowiedzi „raczej nieszkodliwy” i „w ogóle nieszkodliwy”. Oznacza to, że alkoholizm jest postrzegany jako jedno z najbardziej szkodliwych uzależnień – prawie wszyscy przypisują mu najwyższy poziom zagrożenia;
- 97,8% osób przyznało, że narkomania jest bardzo szkodliwa, 1,6% uznało ją za szkodliwą, a 0,6% odpowiadających określiło ją jako „raczej szkodliwą” co pokazuje, że respondenci niemal jednogłośnie wskazują na najwyższy poziom negatywnego wpływu na zdrowie;

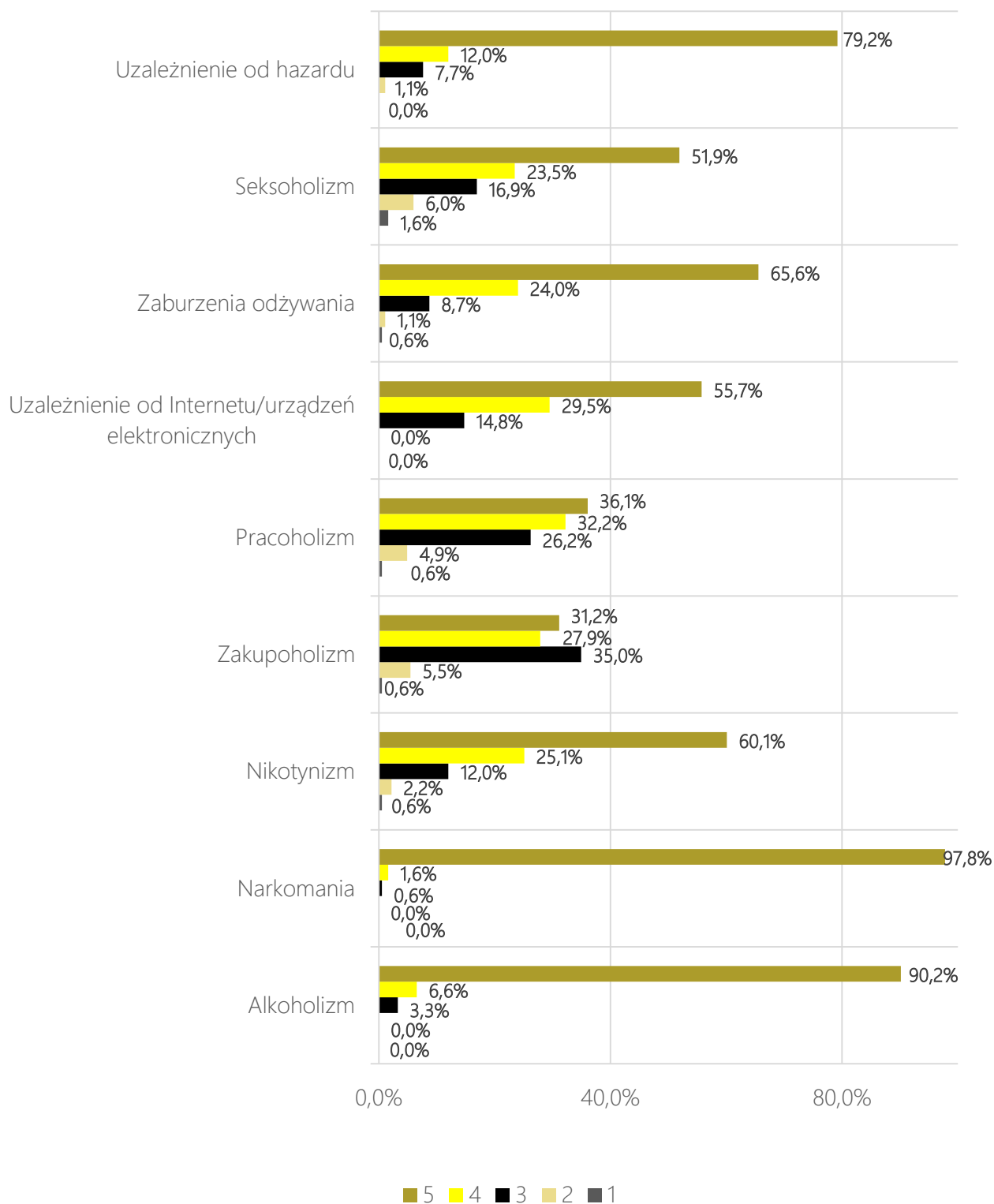
- 60,1% badanych uznało nikotynizm za bardzo szkodliwy, 25,1% za szkodliwy, 12,0% za raczej szkodliwy, 2,2% za „raczej nieszkodliwy”, a 0,6% za w ogóle nieszkodliwy. Nikotynizm jest więc uznawany postrzegany jako umiarkowanie niebezpieczny, co może wynikać z powszechności palenia i społecznego przyzwolenia;
- 31,2% ankietowanych oceniło zakupoholizm za bardzo szkodliwy, 27,9% za szkodliwy, a 35,0% za „raczej szkodliwy”. Natomiast 0,6% uznaje go za w ogóle nieszkodliwy, a 5,5% za „raczej nieszkodliwy”. Respondenci dostrzegają więc problem zakupoholizmu, ale nie przypisują mu najwyższego poziomu zagrożenia;
- 36,1% osób określiło pracoholizm jako bardzo szkodliwy a niewiele mniej, bo 32,2% jako szkodliwy, z kolei 26,2% za „raczej szkodliwy”. W opozycji do tego zdania stanęło 0,6% mieszkańców uznając problem za w ogóle nieszkodliwy i 4,9% za „raczej nieszkodliwy”. Pracoholizm postrzegany jest jako znacząco szkodliwy, natomiast mniej niż uzależnienia chemiczne. Wyniki sugerują świadomość negatywnych skutków przepracowania dla zdrowia;
- 55,7% respondentów uznało uzależnienie od Internetu/urządzeń elektronicznych za bardzo szkodliwe, 29,5% za szkodliwe, a 14,8% za „raczej szkodliwe”, żaden z odpowiadających nie wskazał, że nie ma ono wpływu na zdrowie. Respondenci zauważają wysoką szkodliwość uzależnienia od nowych technologii. Wynik jest wysoki, co może świadczyć o rosnącej świadomości skutków uzależnienia;
- 65,6% badanych określiło zaburzenia odżywiania jako „bardzo szkodliwe”, 24,0% jako szkodliwe, a 8,7% – „raczej szkodliwe”. Odmiennego zdania był odsetek 1,1% osób, które wybrały odpowiedź „raczej nieszkodliwe” oraz 0,6% uznając je za w ogóle nieszkodliwe. Widać więc, że badani są świadomi poważnych konsekwencji zdrowotnych wynikających z zaburzeń odżywiania;

- 51,9% dorosłych mieszkańców Gminy postrzega seksoholizm jako bardzo szkodliwy, 23,5% jako szkodliwy, a 16,9% – „raczej szkodliwy”. Odmienne zdanie wyraziło 7,6% osób uznając go za raczej nieszkodliwy (6,0% odpowiedzi) lub w ogóle nieszkodliwy (1,6%). Problem ten postrzegany jest zatem jako wyraźnie szkodliwy, choć nie tak jednoznacznie jak uzależnienia chemiczne czy zaburzenia odżywiania;
- 79,2% respondentów przyznało, że ich zdaniem, uzależnienie od hazardu jest bardzo szkodliwe dla zdrowia, 12,0% określiło ten wpływ jako szkodliwy, a 7,7% jako „raczej szkodliwy”. Odmiennej opinię zaprezentował odsetek 1,1% osób wskazując na odpowiedź „raczej nieszkodliwy”. Hazard jest więc uznawany za jedno z najbardziej destrukcyjnych uzależnień – blisko narkomanii i alkoholizmu.

Wykres 25. Jak ocenia Pan/i szkodliwość poniższych uzależnień dla zdrowia (zarówno fizycznego, jak i psychicznego)? N=183 Proszę posłużyć się pięciopunktową skalą, na której 1 oznacza „w ogóle nieszkodliwe”, a 5 „bardzo szkodliwe”.

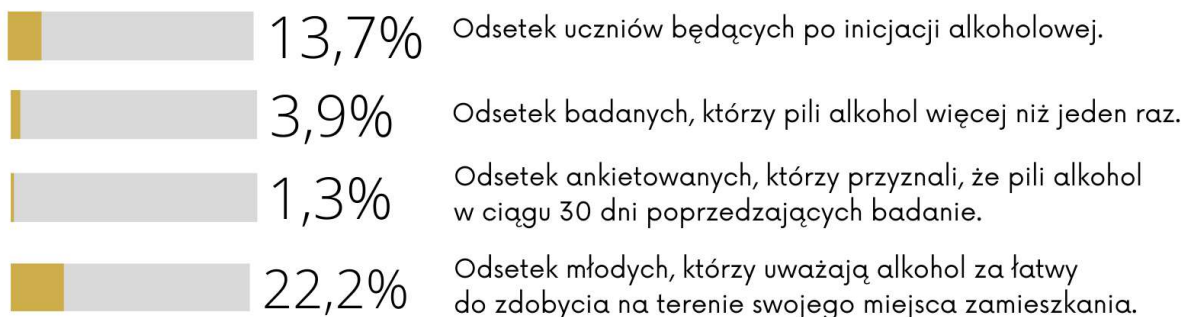

WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH

W 2025 roku na terenie Gminy Bestwina zostało przeprowadzone badanie diagnozujące problemy w zakresie uzależnień wśród lokalnej społeczności, w którym uczestniczyło 153 uczniów oraz 183 dorosłych mieszkańców Gminy. Poniżej, w formie graficznej, przedstawione zostały najważniejsze wnioski z przeprowadzonych badań, dotyczące kwestii uzależnień oraz przemocy.

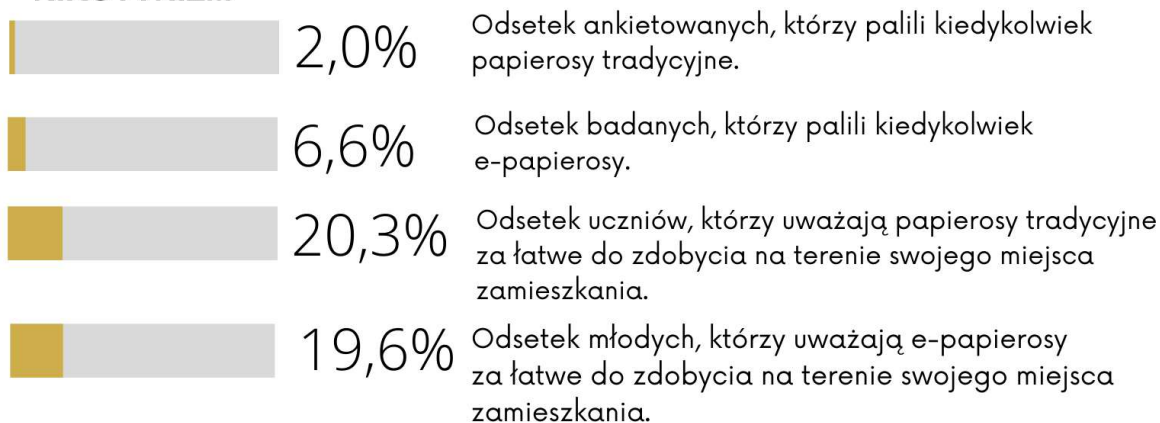
WYNIK BADAŃ ANKIETOWYCH WŚRÓD UCZNIÓW

ALKOHOL

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=153

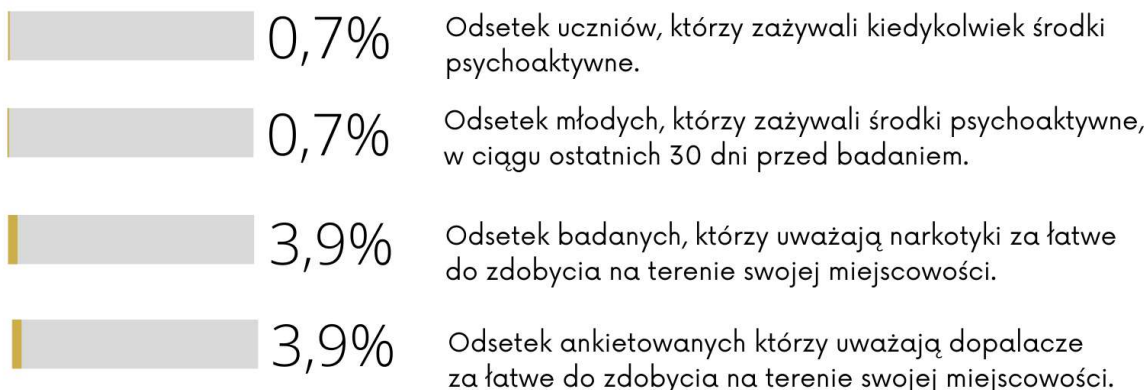
NIKOTYNIZM

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=153

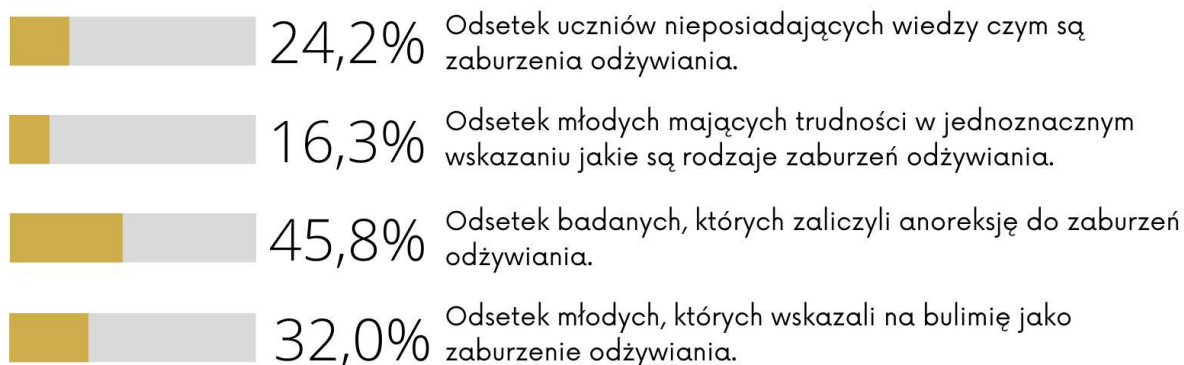

ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

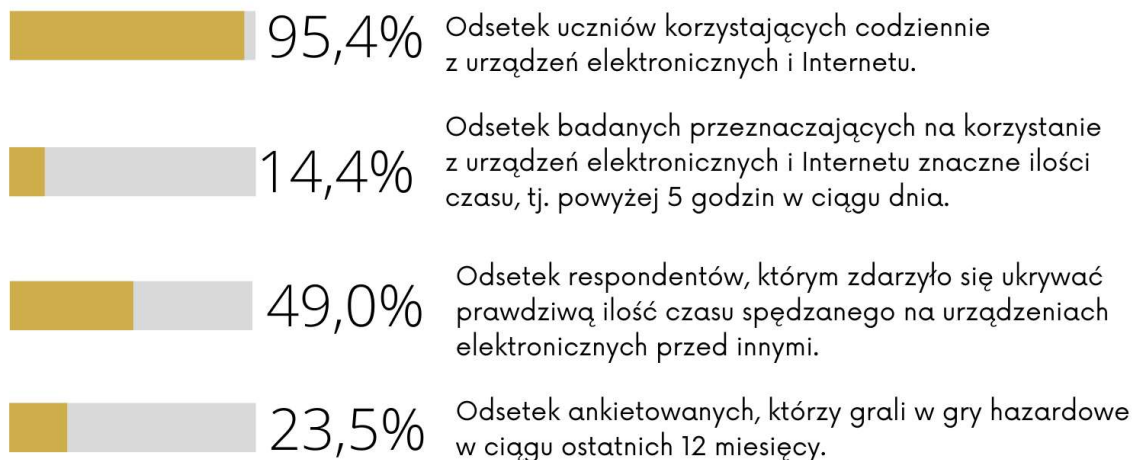
* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=153

ZABURZENIA ODŻYWIANIA

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=153

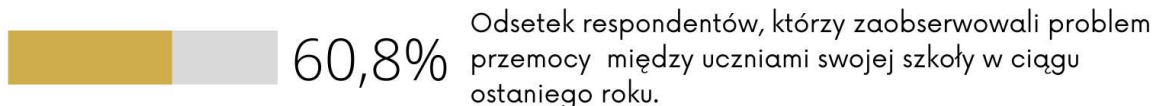
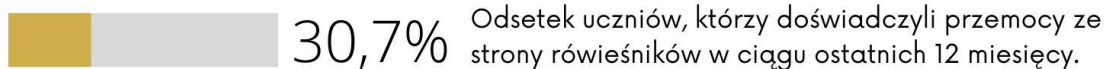
PROBLEMY NATURY BEHAWIORALNEJ

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=153

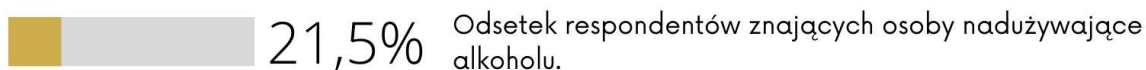
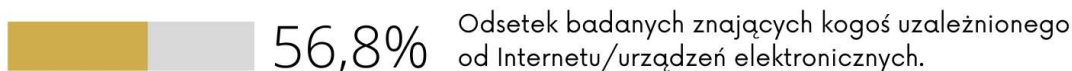
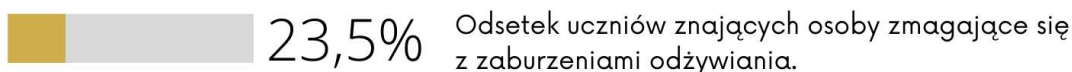

PRZEMOC RÓWIEŚNICZA

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=153

WYSTĘPOWANIE UZALEŻNIEŃ W ŚRODOWISKU BADANYCH

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=153

WYNIKI BADAŃ WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

ALKOHOL

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy spożywają alkohol kilka razy w tygodniu lub codziennie.

Odsetek badanych, którzy przyznali, że w ciągu ostatniego roku zdarzyło im się stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się).

Odsetek respondentów, którzy znają w swoim otoczeniu osoby nadużywające alkoholu.

Odsetek dorosłych mieszkańców, którym zdarzyło się kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu w ciągu 30 dni poprzedzających badanie.

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=183

NIKOTYZM

Odsetek ankietowanych, którzy palą papierosy tradycyjne codziennie.

Odsetek ankietowanych, którzy palą e-papierosy codziennie.

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=183

PROBLEMY NATURY BEHAVIORALNEJ

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=183

OCENA SZKODLIWOŚCI UZALEŻNIEŃ PRZEZ BADANCYH

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=183

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bestwina na lata 2026-2029 jest:

Zmniejszenie rozpowszechnienia uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz minimalizacja ich negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i ekonomicznych realizowane poprzez wdrażanie spójnego systemu działań profilaktycznych, edukacyjnych, terapeutycznych i pomocowych, opartego na współpracy jednostek samorządu terytorialnego, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających w obszarze polityki społecznej i ochrony zdrowia. Program obejmuje także promocję zdrowego stylu życia oraz wspieranie kształtowania postaw prozdrowotnych i abstynencyjnych wśród mieszkańców Gminy Bestwina.

Celami operacyjnymi Programu są:

1. Zwiększenie poziomu świadomości społecznej w zakresie zagrożeń i konsekwencji wynikających z używania alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych poprzez realizację działań informacyjnych i edukacyjnych o charakterze systemowym, a także promocję prozdrowotnego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływań skierowanych do dzieci i młodzieży.
2. Zapewnienie kompleksowego systemu wsparcia specjalistycznego dla osób dotkniętych problemem uzależnień oraz przemocą domową, obejmującego terapię, rehabilitację, reintegrację społeczną i zawodową, jak również rozwój współpracy z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań pomocowych.

3. Doskonalenie systemu lokalnej polityki w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień poprzez usprawnienie mechanizmów koordynacji i współpracy międzysektorowej, rozwój zasobów kadrowych i organizacyjnych, a także wdrażanie nowoczesnych metod i narzędzi wspierających skuteczność działań profilaktycznych, terapeutycznych i readaptacyjnych.

Cele będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami zawartymi w Narodowym Programie Zdrowia.

Cel I. Zwiększenie poziomu świadomości społecznej w zakresie zagrożeń i konsekwencji wynikających z używania alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych poprzez realizację działań informacyjnych i edukacyjnych o charakterze systemowym, a także promocję prozdrowotnego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływań skierowanych do dzieci i młodzieży

Przewidywane rezultaty:

- Zwiększenie świadomości społecznej na temat zagrożeń związanych z alkoholem i narkotykami.
- Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży na temat konsekwencji uzależnień oraz sposobów ich unikania.
- Wzrost liczby działań profilaktycznych realizowanych w szkołach i placówkach wychowawczych.
- Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w działania na rzecz profilaktyki uzależnień.
- Kształtowanie prozdrowotnych postaw oraz promowanie stylu życia wolnego od substancji psychoaktywnych.

- Zmniejszenie liczby osób sięgających po substancje psychoaktywne dzięki skuteczniejszej edukacji i prewencji.
- Wzrost liczby uczestników programów edukacyjnych i kampanii społecznych dotyczących uzależnień.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych, informacyjnych i profilaktycznych dotyczących tematyki uzależnień i promowania zdrowych nawyków	Nakład materiałów informacyjno-edukacyjnych	UG, GOPS, GKRPA, KP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
		Koszty przeznaczone na zakup materiałów	
2.	Prowadzenie programów i innych działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i promocji zdrowia skierowanych przede wszystkim do dzieci i młodzieży	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	UG, KP, GKRPA, GOPS, NGO, GBP, GOK, placówki oświatowe, kluby sportowe
		Liczba uczestników programów	
3.	Rozwijanie i promowanie oferty alternatywnych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	Liczba dostępnych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	UG, GKRPA, GOPS, GBP, OSP, NGO, GOK, placówki oświatowe, kluby sportowe
		Liczba działań podjętych w celu promowania udziału w alternatywnych formach spędzania czasu wolnego	
4.	Organizacja zawodów sportowych z elementami profilaktyki, które mają na celu uwidocznienie szkodliwości alkoholu, narkotyków oraz zagrożeń płynących z uzależnień behawioralnych (w ramach profilaktyki uniwersalnej oraz promocji zdrowego stylu życia)	Liczba zorganizowanych zawodów profilaktyczno-sportowych	UG, GOPS, NGO, placówki oświatowe, kluby sportowe

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bestwina na lata 2026-2029 wraz z diagnozą problemów społecznych

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
5.	Organizowanie i dofinansowanie warsztatów i programów profilaktycznych dotyczących używania substancji psychoaktywnych oraz zagrożeń wynikających z uzależnień behawioralnych, ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych przez KCPU, ORE i IPiN	Liczba zorganizowanych/ dofinansowanych programów/warsztatów profilaktycznych	UG, GOPS, GKRPA, placówki oświatowe
		Liczba uczestników	
6.	Organizacja wypoczynku letniego/zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym oraz zagrożonych uzależnieniami, realizującego program profilaktyczny, psychologiczny lub socjoterapeutyczny	Liczba zorganizowanych wyjazdów	UG, GKRPA, GOK, GOPS, placówki oświatowe, kluby sportowe
		Liczba uczestników	
7.	Organizowanie warsztatów informacyjno-edukacyjnych dla rodziców i nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym behawioralnych wśród dzieci i młodzieży, w szczególności na temat wzmacniania czynników chroniących i eliminowania czynników ryzyka	Liczba zorganizowanych warsztatów	UG, GOPS, GKRPA, placówki oświatowe
8.	Uczestnictwo w regionalnych i ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych obejmujących zagadnienia związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym	Liczba kampanii, w których uczestniczyła Gmina	UG, GOPS, GKRPA, ZI, KP, GBP, GOK, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia

Cel II. Zapewnienie kompleksowego systemu wsparcia specjalistycznego dla osób dotkniętych problemem uzależnień oraz przemocą domową, obejmującego terapię, rehabilitację, reintegrację społeczną i zawodową, jak również rozwój współpracy z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań pomocowych.

Przewidywane rezultaty:

- Zwiększenie dostępności specjalistycznej pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin, w tym osób uwikłanych w problem przemocy domowej.
- Poprawa skuteczności terapii i rehabilitacji poprzez rozwój lokalnego systemu wsparcia.
- Wzmocnienie współpracy między instytucjami, organizacjami pozarządowymi i podmiotami trzeciego sektora w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
- Podniesienie jakości świadczonych usług pomocowych poprzez lepsze wsparcie dla specjalistów i instytucji zajmujących się terapią i przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocy domowej.
- Zwiększenie liczby osób korzystających z programów terapeutycznych i rehabilitacyjnych.
- Poprawa funkcjonowania społecznego i zawodowego osób wychodzących z uzależnień dzięki kompleksowej pomocy i integracji ze środowiskiem lokalnym.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bestwina na lata 2026-2029 wraz z diagnozą problemów społecznych

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Kontynuowanie działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego	Liczba osób zgłaszających się do PIK	UG, GKRPA, GOPS
		Liczba pracowników PIK	
2.	Wspieranie działalności GKRPA	Liczba członków GKRPA	GKRPA
3.	Prowadzenie rozmów interwencyjno-motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych	Liczba osób, z którymi członkowie GKRPA prowadzili rozmowy interwencyjno-motywujące do podjęcia leczenia odwykowego	GKRPA
4.	Wspieranie rozwoju i dostępności grup samopomocowych w celu wspierania osób uzależnionych w utrzymaniu abstynencji	Liczba funkcjonujących grup samopomocowych	UG, GKRPA, GOPS, NGO
5.	Zlecanie przeprowadzania badań przez zespół biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu w celu orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu	Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłego	GKRPA
		Liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	
6.	Kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia w zakładzie lecznictwa odwykowego wobec osoby uzależnionej, wnoszenie środków odwoławczych od orzeczeń sądów I instancji w sprawach o zobowiązanie do leczenia oraz występowanie członków GKRPA w charakterze strony oraz oskarżyciela posiłkowego przed sądem w sprawach o leczenie odwykowe	Liczba wniosków wniesionych do sądu w sprawie orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego	GKRPA
7.	Wszczynanie przez członków GKRPA procedur NK i przekazywanie ich do ZI	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	GKRPA

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bestwina na lata 2026-2029 wraz z diagnozą problemów społecznych

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
8.	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa terapeutycznego, psychologicznego oraz prawnego dla osób uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin	Liczba osób objętych konsultacjami/poradnictwem	UG, GOPS, GKRPA, NGO,, placówki ochrony zdrowia
		Liczba udzielonych konsultacji/porad	
9.	Udzielanie psychologicznego i terapeutycznego wsparcia dzieciom wychowującym się w rodzinach dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową	Liczba dzieci objętych wsparciem	NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
10.	Zwiększanie skuteczności działań skierowanych do beneficjentów pomocy społecznej dotkniętych uzależnieniem, poprzez uwzględnienie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych	Liczba osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny	GOPS

Cel III. Doskonalenie systemu lokalnej polityki w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień poprzez usprawnienie mechanizmów koordynacji i współpracy międzysektorowej, rozwój zasobów kadrowych i organizacyjnych, a także wdrażanie nowoczesnych metod i narzędzi wspierających skuteczność działań profilaktycznych, terapeutycznych i readaptacyjnych.

Przewidywane rezultaty:

- Uzyskanie rzetelnych danych na temat skali i dynamiki problemu uzależnień w Gminie dzięki systematycznej diagnozie i monitorowaniu sytuacji.
- Identyfikacja grup szczególnie narażonych na uzależnienia oraz dostosowanie działań profilaktycznych do ich potrzeb.
- Efektywniejsze planowanie i realizacja działań profilaktycznych oraz interwencyjnych w obszarze uzależnień.
- Zmniejszenie skali wykluczenia społecznego poprzez skuteczniejsze wsparcie osób dotkniętych problemem uzależnień.
- Lepsza integracja lokalnej społeczności poprzez działania wspierające osoby zagrożone marginalizacją.
- Podniesienie kompetencji specjalistów zajmujących się profilaktyką i leczeniem uzależnień, co przełoży się na wyższą jakość świadczonych usług.
- Wzrost skuteczności lokalnych programów wsparcia i terapii dzięki bieżącej analizie sytuacji i dostosowywaniu strategii działania.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Regularne monitorowanie problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych w Gminie, w tym opracowanie diagnoz problemów społecznych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców	Liczba osób objętych badaniem ilościowym i/lub jakościowym w ramach diagnozy społecznej	UG, GKRPA, ZI, GOPS, KP, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
		Liczba prowadzonych statystyk związanych z problemem uzależnień w Gminie	

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bestwina na lata 2026-2029 wraz z diagnozą problemów społecznych

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
2.	Powadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych szkoleń	UG, GKRPA
3.	Organizowanie i udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony zdrowia dla osób i podmiotów świadczących pomoc i wsparcie mieszkańcom, w tym członków GKRPA	Liczba zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej	UG, GKRPA, KP, ZI, GOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
4.	Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	Liczba uczestników szkoleń	UG, GKRPA
		Liczba przeprowadzonych kontroli	

REALIZACJA PROGRAMU

1. Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi realizatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bestwina na lata 2026-2029 jest Wójt Gminy Bestwina, który odpowiada za realizację Programu od strony finansowej i merytorycznej.
2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bestwina wraz z diagnozą problemów społecznych będzie realizowany w latach 2026-2029.

ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do ogółu mieszkańców Gminy Bestwina z wyszczególnieniem konsumentów napojów alkoholowych, osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i zmagających się z uzależnieniami behawioralnymi, osób pijących szkodliwie i ryzykownie, rodzin i najbliższego otoczenia osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków, hazardu i urządzeń elektronicznych, dzieci i młodzieży szkolnej oraz przedstawicieli służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem oraz w miejscu sprzedaży może odbywać się tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez Wójta Gminy Bestwina.

1. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych poza miejscem sprzedaży, określona przez Radę Gminy, wynosi 60, w tym¹³:
 - 20 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 20 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - 20 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.
2. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w miejscu sprzedaży, określona przez Radę Gminy, wynosi 45, w tym¹⁴:
 - 15 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 15 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - 15 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.

TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wydaje się na czas oznaczony, nie krótszy niż 4 lata, a w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, nie krótszy niż 2 lata.

¹³ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok.

¹⁴ Tamże.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bestwina na lata 2026-2029 są dochody własne Gminy uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, a także z opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającego 300 ml i są ujęte w budżecie Gminy Bestwina w dziale 851 „Ochrona Zdrowia”, rozdziale 85153 – zwalczanie narkomanii oraz rozdziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi, rozdziale 85205 – zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz rozdziale 85504 – wspieranie rodziny.
2. Zakres zadań ujętych w Programie może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację oraz ze względu na bieżące zapotrzebowanie z zakresu działań profilaktycznych skierowanych do lokalnej społeczności.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Za pracę obejmującą zakres działań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Bestwina otrzymują wynagrodzenie w wysokości:
 - a. dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Bestwina wynagrodzenie, za udział w posiedzeniach komisji, w wysokości 210,00 zł,

- b. dla Sekretarza Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Bestwina wynagrodzenie, za udział w posiedzeniach komisji, w wysokości 220,00 zł,
 - c. dla Przewodniczącego Gminnej Komisji. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Bestwina wynagrodzenie, za udział w posiedzeniach komisji, w wysokości 240,00 zł.
- 2. Za pracę w Zespole Interdyscyplinarnym w czasie jednego posiedzenia, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Bestwina otrzymują wynagrodzenie w wysokości 210,00 zł,
 - 3. Za prowadzenie dyżuru i uczestniczenie w Zespole Motywującym w Punkcie Konsultacyjnym członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Bestwina otrzymują wynagrodzenie w wysokości 210,00 zł,
 - 4. Za pracę w zespole kontrolnym (kontrola punktów sprzedaży w zakresie składanych oświadczeń) członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Bestwina otrzymują wynagrodzenie w wysokości:
 - a. 500,00 zł. kontrola w placówce posiadającej 1 zezwolenie,
 - b. 750,00 zł kontrola w placówce posiadającej 2 i więcej zezwoleń.
 - 5. Podstawą do wypłacenia wynagrodzenia jest podpis na liście obecności stanowiącej załącznik do protokołu z posiedzenia Komisji.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu opierają się na:

1. Ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu.
2. Ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej.
3. Opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy wybrać co najmniej jedną z niżej wskazanych zróżnicowanych metod pomiaru, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bestwina na lata 2026-2029 wraz z diagnozą problemów społecznych

Na podstawie analizy wdrażanego programu, realizator Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bestwina na lata 2026-2029, tj. Wójt Gminy Bestwina we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urzędem Gminy oraz innymi jednostkami i podmiotami działającymi na terenie Gminy, sporządzi zbiorcze coroczne sprawozdanie, które zostanie przedłożone Radzie Gminy w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie. Ponadto realizator Programu zobowiązany jest do sporządzenia, na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, informacji z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, które następnie przekaże do Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w terminie do 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

BIBLIOGRAFIA

1. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.
2. Lange R., i in., *Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.
3. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, *European Drug Report 2024: Trends and Developments*, 2024.
4. Malczewski A., *Młodzież a substancje psychoaktywne w: Młodzież 2021 – raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS*, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2022.
5. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
6. Sprawozdanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bestwinie za 2023, 2023 i 2024 rok.
7. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.
8. Szmidt J., i in., *Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce*, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023.
9. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
10. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
11. *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną – Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r.*, Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2024.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie Gminy Bestwina w latach 2022-2024.....	19
Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca Gminy Bestwina na przestrzeni lat 2022-2024.....	19
Rysunek 3. Płeć: N=153.....	21
Rysunek 4. Płeć: N=214	37

SPIS TABEL

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Bestwina wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024.....	15
Tabela 2. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=21	24
Tabela 3. Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni? N=1	26
Tabela 4. Jakie były to substancje? N=1.....	26
Tabela 5. Czy zdarzyło Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=150..32	
Tabela 6. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=183	40
Tabela 7. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=36.....	41
Tabela 8. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=156.....	44
Tabela 9. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=157	44
Tabela 10. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy,	

korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektrycznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.) N=183.....49

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2022-2024.....	13
Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Bestwina na przestrzeni lat 2022-2024.....	20
Wykres 3. Wiek: N=153	22
Wykres 4. Klasa: N=153.....	22
Wykres 5. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=153	23
Wykres 6. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: N=153	24
Wykres 7. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=153.....	25
Wykres 8. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy oraz e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=153	27
Wykres 9. Czy doświadczyłeś, którejś z niżej wymienionych form przemocy ze strony rówieśników w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=153.	29
Wykres 10. C Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=153.....	30
Wykres 11. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=153.....	30
Wykres 12. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=153.....	30
Wykres 13. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=153	31

Wykres 14. Czy znasz w swoim otoczeniu osoby, które zmagają się z poniższymi problemami? N=153	32
Wykres 15. Wiek: N=183.....	38
Wykres 16. Wykształcenie: N=183	38
Wykres 17. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=183.....	39
Wykres 18. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=183.....	38
Wykres 19. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=183.....	39
Wykres 20. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=183.....	41
Wykres 21. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=183.....	42
Wykres 22. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=183	43
Wykres 23. J Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia) N=183	45
Wykres 24. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze N=183.....	46
Wykres 25. Jak ocenia Pan/i szkodliwość poniższych uzależnień dla zdrowia (zarówno fizycznego, jak i psychicznego)? N=183	52

Uzasadnienie

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, gmina prowadzi działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych jako zadania własne.

Realizacja tych zadań, jest prowadzona w oparciu o gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który sporządza się na okres nie dłuższy niż 4 lata.

Program stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bestwina na lata 2026-2029 wraz z diagnozą problemów społecznych są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej oraz inne podmioty wskazane w programie.

Program został opracowany we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, pedagogami szkolnymi oraz dzielnicowymi z terenu gminy.

Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bestwina na lata 2026-2029 są dochody własne Gminy uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, a także z opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającego 300 ml i są ujęte w budżecie Gminy Bestwina w dziale 851 „Ochrona Zdrowia”, rozdziale 85153 – zwalczanie narkomanii oraz rozdziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi, rozdziale 85205 – zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz rozdziale 85504 – wspieranie rodziny.

Wobec powyższego przyjęcie programu jest zasadne.